

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... .. 49 kor
Fél évre ... .. 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy órá ... .. 4 kor.

Nyiltéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, szeptember 20.

Mai lapunk főbb közleményei:

Csanádvármegye virrissel.
Hatósági jellegű zslbárosok.
Lakásrekvirálás a háziur tudta nélkül.
Egyenlő fizetés tanítónak és tanfelügyelőnek
Tipikus központi árdrágítás.
Beszélgetés Gál Sándor államtitkárral.
Kuriai bírósági és képviselő afféris.
Repülő-óra két halottal.

Zsir nélkül.

A zsirhiány olyan méreteket öltött Aradon, hogy a napi események krónikásának is meg kell állni az ásitó és üres kamrák előtt. Ebben az elsőrendűen fontos élelmiszerben évek óta nem bővelkedtünk, sőt emlékezünk arra az időre is, midőn a forrongó gyomor a lelkeket is forrongásba hozta, de épen a mult e lezajlott szomorú epizódjának visszatérése rémit bennünket, midőn arról értesülünk, hogy Arad valóságos zsirmizéria előtt áll. Nem akarunk vádolni, rekriminálni e pillanatban, noha volna okunk egyet-mást elmondani arról, hogy a háborus gazdálkodásban sohasem volna szabad az előrelátásról elfeledkezni. Most azonban sokkal jobban szeretnők, ha kivetítő utat találunk, vagy ilyen mutatna nekünk a közéleti hivatal a nyomoruságnak ebből a sivatagából.

Azok az információk, melyeket hivatalos személyektől beszereztünk, azt mutatják, hogy javulás a zsirügyben rövid idő alatt nem várható. Az üres zsiros kannák fölött szomoruan álldogáló családokra jobb idők a közel jövőben aligha jönnek. A baj az előrelátás hiányából eredt. Hogy ma Aradon egy kanálnyi zsirt nem lehet kapni, annak oka az a jókora optimizmus, mely e város adminisztrációját általában jellemzi. Most is ez történt, hogy hizlálni való sertésről a megfelelő időben nem gondoskodtak. Hónapokkal ezelőtt kellett volna a hizlást elkezdni. Akkor ma legalább is annyi zsirral rendelkeznek Arad városa, mely az elégtelen gyomrot és elégtelen lelkeket türelemre inti. A dolog ugyanis úgy áll, hogy a mulasztást a városi közéleti vezetés jelenlegi vezetősége igyekezett jóvátenni. Kissé későn ugyan, de mégis igyekezett. Beszerezték 1300 sertést, de ezek hizása legalább két-három hónapot vesz igénybe. Addig ez a zsirmizéria nem fog szünni. Igazán nem tudjuk, hogy e hónapok alatt hogyan fog táplálkozni Arad városa. Zsirtételről, zsirhozatalról egyelőre szó sem lehet. A Haditermék még margarinnal sem tud kiegészíteni bennünket, nemhogy zsirral csillapítani inségünket. Az a néhány kiseleztezt sertés, a melyet eddig vágtak Aradon, vagy az a körülbelül 100 darab, mely most kerül levágásra: elenyésző csekélység e város lakosainak számával szemben, egy csöpp a tengerben. Minden reményeségünk így ennek az 1300 most hizó sertésnek a zsirjában van. Ez azonban, a legjobb esetben, november végén, vagy december elején kerülhet a közforgalomba.

Addig élhetünk a türelemből. De élhetünk-e?

Nem volna e lehetőség arra, hogy a város vezetősége hivatkozva a tényleges zsirnyomorra, egy bizonyos mennyiséget mégis csak ki tudna csikarni a Sertésforgalmi központtól? Vagy próbálkoznék más módon, amely célra vezet? Lehetetlennek tartjuk, hogy ebben az országban, amelyből waggon számra tudták és tudják kicsempészni a zsirt, Aradnak zsir hiánya miatt kelljen szenvednie. A napilapok tegnap és ma hasábotat közölnek arról, hogy itt a közelben, Temesvárott egyetlen ügynök ezer és ezer kilogramm zsirt tudott összeszedni Temes megyében, elképzelhető-e, hogy Arad város, a maga fölényes eszközeivel ne tudna anynyi zsirhoz jutni, amely 2-3 hónapra biztosít-

ja lakosainak szükségletét? Ha egy ügynök bejárhatta Temes megye falvait s Ausztria részére ezer kilogrammos tételekben szállíthatta a zsirt, akkor legyenek élelmes ügynökei az aradi közéleti vezetésnek is s szerezzék meg a kívánt mennyiséget. Zsirhiánynak nem volna szabad lennie, tehát nem is szabad, hogy legyen! Ha egy város éhezik, vagy szűkölködik, akkor e város vezetőségének még a lehetetlent is meg kell kísérelnie. De zsir nélkül egy várost egy pillanatig sem volna szabad hagyni. A sült galamb nem repül ma már senkinek a szájába, annyival kevésbbé, mert zsir nélkül még a galambot sem lehet sütni, zsir nélkül legfeljebb adminisztrálni lehet. Ez azonban — higgyék el az érdekeltek, hogy veszedelmes dolog.

Károlyi „elkártyázta” a pártvezérséget.

(Bomlás a bolsevik gróf pártjában. — A radikális irányzat bukása. — Függetlenségek a personal unióért.)

Az októberben megnyíló képviselőházat a kormány gazdasági és szociális törvényjavaslatokkal szándékozik foglalkoztatni. A kormány munkaprogramján kívül azonban érdekes parlamenti felszólalások várhatók az ellenzék részéről. Elsősorban közéleti és szociális kérdéseket szándékoznak a tanácskozások során szóhozhozni. Erőteljes akciót indítanak a külpolitikai kérdések megbeszélése és megvitatása dolgában. Mindezeket felül az Ausztriával való közjogi és gazdasági helyzetünket is firtalni fogják.

A pártokivüli függetlenségek és a Bizony-pártiak sorában érlelődött meg az az eszme, hogy a parlament Ausztriával szemben új közjogi helyzetet teremtsen. Az akció a régi függetlenségi programot és törekvéseket szándékozik újból a Ház elé vinni, még pedig, mint a kezdeményezők mondják, azon okból, mert a háboru tanulságai és jövő fejlődésünk parancsolóan trják elő a personal unio követelését s a régi függetlenségi politikát. Rámutatnak továbbá arra is, hogy ha semmi más, úgy függő gazdasági helyzetünk követeli az önálló vámterületet és az önálló jegybankot. Hangoztatták diplomáciai képviselőtünk függetlenségét is. Az egész akciót az vetette felszínre, hogy az osztrák belpolitikai változások és reformok bizonyára új helyzet elé állítják Magyarországot is.

Hogy ki lesz ennek a parlamenti akciónak a vezére, az ma még teljesen bizonytalan. A kezdeményezők nem vindikálják maguknak a vezérszerepet. Kétféles még az is, hogy tömör alakulat viszi-e a parlament elé a felelő függetlenségi programot. A Bizony-párt magáévá teszi az egész programot. A pártokivüli függetlenségek ugyszólván teljes számmal állanak a mozgalom mellé.

Budapestről jelentik: Egy esti lap állítólag jó forrásból értesült arról, hogy a Károlyi-párt kebelében Károlyi Mihály gróf magatartása

miatt bomlási folyamat indult meg. A Károlyi-pártból már a nagy nyári szünet előtt többen kiakartak válni. Ezek erősen akarták forszírozni a Bizony Ákos-féle függetlenségi párttal való egyesülést. Közbejött akadályok miatt azonban a párt válsága ideig-óráig elmult. A párt elvbü tagjai most a Ház őszi ülészaka előtt tisztá helyzetet akarnak teremteni és megakarják menteni a függetlenségi párt presztizsét. A huszonnégy tagu pártból körülbelül tizenheten fognak kiválni. Tár gyalták a kilépés kérdését is, sőt érintkezést is kerestek a Bizony-párttal, ahova korporatívve szeretnének csatlakozni. Károlyi Mihály mellett csak Batthyány Tivadar gróf, Lovász Márton, Hock János, Jánosy Zoltán, Balla Aladár és még egy vagy két képviselő tart ki, a többi nem inqlandó nevével továbbra is fedezni Károlyi Mihály gróf politikáját. A Károlyi-párt komolyabb érzésű tagjai rossznéven veszik tőle azt is, hogy a nyár elején valósággal a bolsevikizmus felé akarta terelni a közvéleményt. Nem tetszik a régi függetlenségeknek a radikálisokkal való szövetség sem. De ezenkívül magánbeszélgetésekben szóváltették Károlyi Mihály gróf magánéletét is és kifogásolták, hogy egy pártvezér állandóan a kártyabotrányak krónikájában szerepel. Politikai körökben egyébként azt is beszélük, hogy na a Bizony-párt és Károlyi-pártból kilépők fuzionálnának, a Bizony-pártnak a vezéréül Prónay Dezső bárót kérnék fel, akit ez esetben mandátummal is megkínálnának. A párt vezére továbbra is Bizony Ákos maradna.

Budapestről jelentik: A 48-as alkotmány-pártban ma este nagy élénkség uralkodott. A képviselők igen számosan jártak fenn. Ott volt több főispán, a kormány tagjai közül megjelent Wekerle Sándor miniszterelnök, Sztörényi báró kereskedelmi miniszter, gróf Zichy János miniszter és Gál Sándor belügyminiszteri államtitkár. A képviselők, élükön a párt elnökével, Bolgár Ferencel élénken tárgyalták a politikai kérdéseket és mosolyogva fogadták néhány lap válság híreit, különösen pedig azt a hírt, hogy a miniszterelnök a választójogi törvényhez nem kapta volna meg a király szentesítését. A párt tagjai is úgy tudják, hogy a törvényt öfelsége szeptember 11-én szentesítette és azt már a hivatalos lap holnapi száma közli.

Beszélgetés Gál Sándor államtitkárral.

(Nyilatkozik az Aradi Közlöny budapesti munkatársának Erdély rekonstrukciójáról, a közigazgatás és rendőrség államosításáról és a csendőrség újjászervezéséről.)

(Budapesti munkatársunktól.) Gál Sándor belügyi államtitkár Erdély volt királyi biztosának, Ugron Gábornak társaságában nemrég bejárta az ország keleti vidékén azt a területet, a melyet közvetlenül sújtott a román betörés. Az államtitkár utazásának ezuttal nem az volt a célja, hogy terepszemlét tartson, hanem ez az utazás alapja volt annak a nagyarányú munkának, amely most már a hosszantartó ankétozások mellőzésével indul meg Erdély rekonstrukciójában.

Az államtitkár hosszabb ideig tartó kihallgatáson fogadott és kérésre ezuttal a rekonstrukció részleteire is kiterjeszkedő terjedelmesebb nyilatkozatot tett előttem. Nyilatkozatában a következőket mondotta:

— Az erdélyi kérdés, illetve a rekonstrukció kérdésének mai állapota az, hogy a belügyi kormány teljesen tisztában van már mindazon kérdésekkel, amelyek ezen akció keretében megoldásra várnak. Tisztában van azzal, hogy hol és milyen építkezési akciók fogantatandók és az ehhez szükséges eszközök milyen mérvben állanak rendelkezésre. Az illető községek viszonyainak figyelembevételével megállapítható az az időpont is, amely az akció megkezdésére és folytatására alkalmasnak látszik. E tekintetben ugyanis mód és alkalom nyújtott az érdekelt községeknek, hogy kívánalmait megformulazzák és kifejezésre juttassák.

— A belügyi kormány kebelében serényen folyik a munkálat, amelynek célja az, hogy az akció tervezete a lehető legnagyobb precizitással elkészüljön és az annak sikeres és gyors fogantatásához szükséges minden eszköz rendelkezésre is álljon.

Megkértem az államtitkárt ezután arra, hogy részletesen nyilatkozzék előttem a rekonstrukciós munkálatok részleteiről is. E kérésre az államtitkár ur a következőket mondotta:

— A munkálat első része a vagyoni kárt szenvedett lakosság segélyezésére irányul, vagyis ez az ugynevezett kársegélyezés. A kársegélyezés részben már folyamatban is van, igen sok kárbejelentésre kiutalás már meg is történt, sok kiutalás pedig folyamatban van.

— Az akció második része: az ellenséges betörés által elpusztított vidékek helyreállítása, vagyis a rekonstrukció kérdése. Ez is részben már folyamatban van. Itt-ott vannak már folyamatban munkálatok. Az előkészítő munkálat a legnagyobb intenzivitással folyik. Erre helyezük most a legnagyobb súlyt. Ott, ahol a lakosság célszerű elhelyezése és a földet alá juttatásnak parancsoló szükségessége jelentkezik, már ez év őszén a munkálatok meg is kezdődnek. Néhány helyen ezek — mint fentebb említettem — már folynak is. Ahol azonban ilyen körülmények nem forognak fenn, ott a községeknek egyenesen kifejezett kívánságára, a munkálatok nagyobb része csak a jövő tavasz folyamán fog megkezdődni. Ez évben, valamint a tél folyamán e helyeket illetőleg tisztára csupán csak az anyagbeszerzés és előkészítés munkálatai vezetnek be.

— Ez a két kérdés: a kársegélyezés és az elpusztult falvak fölépítése vannak szigorú és szoros kapcsolatban az ellenséges betörés által okozott károk elhárításával. Az erdélyi akció azonban e két kérdés elintézésével befejezve még nincs. Folytatást kell, hogy találjon Erdély

gazdasági, ipari és kulturális életének magasabb színvonalra való emelésében, ami szintén a jövő munkálatainak tervei között kell hogy szerepeljen.

Az államtitkár ezután a közigazgatási reformról, a rendőrség államosításáról és a csendőrség átszervezéséről is nyilatkozott. Ezeket mondotta:

— A közigazgatási reform, illetve a közigazgatás reformálásának kérdése napirenden van és a legközelebbi jövő teendői közé sorakozik. Hogy milyen keretekben és milyen alapelvek alapján fog ez megtörténni, arról e pillanatban talán korai volna még a nyilatkozás.

— A csendőrség államosítása, valamint a csendőrségnek a mai kor követelményei szerint való átszervezése szintén első helyen jelentkezik és az erre irányuló munkálatok már folyamatban vannak.

Beszüntették az olaszok támadásait.

(Területi engedelmények nélkül Olaszország nem tárgyal.)

Budapest, szeptember 19. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Olasz harcok: A Hétközség síkságán tartósan élénk tűzharc. A Brenta és a Piave között az ellenség a legutóbbi napok súlyos kudarcai után, beszüntette támadásait. Derék csapataink közül, amelyek a legutóbbi harcokban, tüzerőségünk hathatós támogatással, a mindig újból előretörő ellenséget győzelmesen visszaverték, különös elismerést érdemelnek a 39. és 105. számú magyar gyalogezredek. San Dena mellett tüzelésünkkel meghiusítottunk egy éjjeli átkelési kísérletet. — A vezérkar főnöke.

Rómából jelentik: A Stefánia ügynökség a következő jegyzéket tette közzé: Az olasz kormány eddig csak abból a szövegből szerzett tudomást az osztrák-magyar békejegyzékről, amelyet a távirati ügynökségek közöltek. Ha a bécsi császári és királyi távirati iroda kiadásában megjelent szöveg pontos, akkor az olasz kormánynak rá kell mutatni, hogy az osztrák-magyar javaslat célja a béketárgyalások olyan megtevesztő formájának létrehozása, melynek nincsen valódi tartalma és amely aligha járhat sikeres eredménnyel. A német és osztrák-magyar államférfiak nem régen tett nyilatkozatai, amelyek mindentelre területi engedményt kizárnak és a bresztlitovszki és a bukaresti végzetlenül szerződéseket, véglegesnek tartják, lehetetlenné teszik bármiféle haszonnal kecsegtető béketárgyalások megkezdését. Az entente és az Egyesült Államok eléggé kifejezték az igazságos béke iránt való élénk kívánságukat és közölték egyúttal a legfontosabb alapelveket is, melyeken a béke fölépülhet. Erről az osztrák-magyar jegyzék egy szóval sem emlékezik meg, valamint az olasz aspirációkat közvetlenül érintő kérdésekről is hallgat. Az osztrák-magyar kormány jól ismeri ezeket, a szövetségesek pedig elismerték ezeket az aspirációkat: a nemzeti egységet, amaz olasz népek megszabadításával, amelyek eddig Ausztria-Magyarország igájában éltek, lehet teljessé tenni, valamint az Olaszország biztonságára elengedhetetlen feltételek megvalósításával. Amíg az osztrák-magyar kormány maga is el

nem ismeri ezeket a különleges célokat, továbbá a többi általános és különleges célokat, amelyekért a szövetségesek egyetértően harcolnak, Olaszország nem hagyhatja abba a harcot, ami jobb és biztosabb alapot fog teremteni az erberiség tartós békéjének, amelynek a szabadságon és igazságosságon kell felépülnie.

Csanádvármegye virilisei.

(Az igazoló választmány módosítása után.)

Makóról jelentik: Csanádvármegye igazoló választmánya tegnap tartott ülésén revízió alá véve a vármegye jövő évi legtöbb adót fizető névjegyzékét, azon sokat változtatott úgy, hogy sokakat törölt a névjegyzékből s azok helyébe másokat fölvettek. E módosítások után a névjegyzék így alakult ki:

Vajda Zsigmond Kunágota 10010.94, dr. Návay Lajos Ó-Földeák 9356.88, Biró Albert Kunágota 9184.30, Montágh Sándor Dombegyháza 6559.07, Pongrác Sándor Makó 6552.28, Ráth János Dombiratos 5871.77, Purgly Emil Tompapuszta 5793.72, Blaskovich Ernest Nagykirályhegyes 5527.26, P. Eckhardt Vilmos Makó 5453.51, Eleier Zsigmond Makó 4838.58, báró Urbán Péter Kunágota 4633.92, Ujhelyi Kálmán Budapest 4511.22, Glück Béla Apátfalva 4305.08, Teitsch Adolf Makó 4033.78, Hász Antal Nagybánhegyes 3789.48, Kaufmann Adolf Makó 3395.70, Benedikt Jenő Nagylak 3374.60, Vársárhelyi László Kunágota 3359.04, dr. Török Ferenc Dombegyháza 3288.46, Návay Tamás Ó-Földeák 3116.94, dr. Meskó Sándor Makó 3028.84, Kertész Miksa Battonya 2861.32, Krausz A. Herman Makó 2851.01, Jakabfy István Dombegyháza 2730.70, Landesmann Mór Makó 2680.12, Nagel Henrik M.-Kovács háza 2615.13, Teibisz Ottmár Magyarbánhegyes 2472.03, dr. Návay Géza Földeák 2463.98, Ráth József Kunágota 2432.70, Glück, Lajos Makó 2365.76, Kohn József Battonya 2361.07, Purgly János M.-Kovács háza 2339.93, Jaczkó Emil Makó 2335.12, Montágh József Budapest 2288.58, dr. Dózsa Ferenc Makó 2109.02, dr. Dózsa Sámuel Makó 2032.12, Teibisz Alajos Német-Csanád 1890.67, id. Návay Géza Földeák 1847.28, Politzer Jenő Makó 1679.81, Stein Zsigmond Apátfalva 1655.92, dr. Hász Sándor Makó 1607.56, Návay László Ó-Földeák 1567.44, Vertán Béla Battonya 1532.70, Zelenák István Nagylak 1507.90, dr. Mogyorósi Elek Battonya 1474.37, Leipnik Ignác Makó 1463.51, Nagel Károly Kunágota 1451.17, dr. Dózsa Simon Makó 1413.54, Kertész Aladár Makó 1406.56, Petrovics Aurél Nagylak 1400.34, Politzer Jónás Magyarcsanád 1312.62, Teitelbaum József Makó 1311.94, dr. Dózsa Imre Makó 1311.22, Jakabfy Zoltán Kunágota 1305.93, Ludaj Mózes Battonya 1297.67, Grünstein Márk Makó 1292.23, Tókey Jenő Makó 1261.32, dr. Demkó Pál Makó 1264.22, dr. Lakatos Árpád Battonya 1257.47, Gy. Varga János Makó 1241.35, Gál Sámuel Makó 1232.35, Nagy Gy. István Makó 1231.68, Rosztóczy Ferenc Makó 1260.20, Iritz Hermann Makó 1181.55, Sármezey Antal Kunágota 1147.70, Balku Gyula Zombor 1146.42, Kurt Szilárd Battonya 1126.91, Strausz József Makó 1114.—, Marjanusz Traján Magyarcsanád 112.71, Franyó Aladár Csanádpalota 110.81, Lukács Gyula Apátfalva 1107.66, Ehrenfeld Bernát Makó 1101.96, dr. Schaller József Nagylak 1094.76, Breuer Zoltán Makó 1060.20, Kicsin Miklós Nagylak 1040.84, Ponyecz Gyula Makó 1008.46, Mágóri Sámuel Makó 1006.01, Návay Iván Ó-Földeák 996.50, Dobsa Péter Makó 991.81, Weber Mózes Makó 976.61, Montag Ákos Budapest 965.89, Gombó Simon Makó 954.80, Juhász Antal Budapest 939.38, Baur József Battonya 933.70, Laurovics János Nagylak 619.63, dr. Bán Zsigmond Makó 915.70, Schwartz L. Lajos Makó 917.93, Cukor László Földeák 912.—, Suluc Aurél Nagylak 889.26, Frank Mátvás Battonya 897.59, Varga Antal Makó 862.71, Nagy István Makó 861.54, Nagy Gy. József 854.13, Ambrus György Nagylak 851.38, Moran Uras Nagylak 841.16 rona.

Tisza Istvánnak írt levél 1914-ből.

(Aradról küldött tanács a háborus közéletmezés egyetlen lehetőségi módjára.)

A háboru ötödik esztendejének nyomorúságai között nem árt néha visszaemlékezni az elmúlt időkre. Minden elmúlt esztendő úgy mered elénk, mint egy óriási hegy, amelyet borzasztó fáradsalmak között kellett megmászunk s most az ötödik hegy gerincéről visszanezve a megtett utra, sok tanúságot írhatunk be emlékezetünkbe. Bizony sokat könnyíthetünk volna utunk nehézségein, ha a ma tapasztalatával bírnánk, vagy hallgatunk azokra, akiknek befelé látó szemelt az élet a bölcsesség írájával kente be. Akik a vezetők voltak, azoknak kellett volna emberesebben gondolkozniok, azoknak kellett volna parányiságuk tudatára eszmélni s meghallgatni a mások intelmeit. Talán másképen állanánk most s nem hatalmasodott volna el rajtunk a pusztulásnak sok-sok átka és a drágaságnak elbírhatatlan terhe.

A háborunak már első hónapjaiban nagyot szöktek felfelé az áru- és élelmiszerárak. A gabona ára volt az első, mely megmozdult s a kormánynak első maximálási rendelete is a gabonaneműket illette. Akik azonban ismerték a viszonyokat, előre megmondották, hogy ez a rendelet nem sokat fog használni s rövid idő alatt átgázol rajta az idő kereke.

Igy is történt. Az élelmiszerek és az árucikkeknek árai gyorsabban emelkedtek, mint azoknak a hőmérőknek higanyoszlopai, melyeket tüzzel kergetnek fölfelé. A háborus alakulatok, a kapzsiság, a gyors meggazdagodás vágya, a nagy méretekben űrülő pénz stb. mind hajszolták fölfelé az árakat, melyeket pedig a kezdet-kezdeténél talán meg lehetett volna állítani. Ha a háboru első pillanataiban ráeszmél a kormány arra az igazságra, hogy mindent államosság kell, hogy minden élelmiszer és árucikk fölött a kivételes hatalommal felruházott kormány rendelkezik, bizonytalannal nem jutunk oda, ahol most állunk. Nem fuldoklunk az enormis drágaságban s nem romlik le ennyire a valutánk.

Nem érdektelen, hogy egy aradi uriember a háborunak már a második hónapjában előre látta ezt, sőt igyekezett is az akkori kormányelnök figyelmét felhívni a háborus veszedelemre. Az illető aradi ur, ki nevét még ma sem óhajtja közölni a nyilvánossággal, 1914. szept. 19-én — tehát éppen ma négy esztendeje — levelet írt Tisza István gróf akkori miniszterelnöknek. A levél egynehány passzus kihagyásával így hangzott:

Kegyelmes uram!

A sors csapása zivataros időket hozott ránk, mely úgy lehet, eldönti azt, amelyet elődeink korszakos munkával s fajunk iránt érzett végtelen szeretettel egy ezredév alatt felépítettek. Minden igyekezetünkkel arra kell törekednünk, hogy ezt megakadályozzuk. Bizom nemzetünk kiválóságában, harci erőiben, de a történelem tanúságai arra tanítanak, hogy vitéz népek is elpusztultak, mert nem tudták megérteni a jövőt, mert nem voltak eléggé előrelátók. Szentül hiszem, hogy a nemzeteknek ezt a nagy leszámulását nem kizárólagosan a kard fogja eldönteni, hanem a háboru kiűrésének közvetett oka, a gazdasági kérdések megoldásában tanúsított erő. Minden igyekezetünkkel azon kell tehát lennünk, hogy a háboru folyamata alatt gazdaságilag meg ne inogjunk. Ezen egyetlen mód hozza mi a háboruból

győztesen kerülhessünk ki. Hogyan történjék ez! Kérdheti Kegyelmes uram . . . Engedje meg, hogy odavezessem ahhoz a könyvhöz, amelyet kegyelmességed is a könyvek könyvének, a bölcsesség élő szekrényének tart. A Bibliához. Felfogom útni az Ótestamentum lapjait s megkeresem abban Mózes I. könyvét. A 41-edik fejezet 29-től 37-ig terjedő versekben egy gyönyörű példázatot fogunk találni, mely a hét bő- és hét szűk esztendőről szól vala.

— Az álomfejtő József a Fáraó látomásait fejtette meg. Hét szép és kövér tehenet látott álmában Egyiptom uralkodója, melyek a folyóvizből jöttek vala ki s ime azok után más hét tehén jő s e rut és ösztövért tehenek elnyelék a hét szép és kövér tehenet . . . Egy másik álmában, hét gabona fejet látott a Fáraó, melyek mind egy száron növekedtek s melyek mindenike teljes és szép volt, de azok után hét vékony és széltől száradt gabonafej nőtt, melyek elnyelék a kövér és teljes gabonafejeket. . . .

„És mondá József a Fáraónak:

„ . . . amit isten cselekedni akar, azt jelentette meg a Fáraónak.”

„Imé hét esztendő jő és nagy bőség lesz egész Egyiptomban.”

„Azok után pedig következik az éhség hét esztendeje s minden bőséget ellejejtének Egyiptom földjén és megemészti az éhség a földet.”

Kegyelmes uram! A béke bőséges esztendei után, a szűk esztendők, az éhség esztendei következnek. Nem kellene e úgy cselekednünk, amint azt a Biblia javasolja. Mert a szent könyv nem elégszik meg a fenti példázattal, tanácsot is ad, mit kell bajba jutott embereknek cselekedniök.

„És takarítsák be a következő jó esztendők minden termését és gyűjtsenek gabonát a Fáraó keze alá élelmül a városokban és tartásuk meg.”

„a Fáraó keze alá!” — Ezen van a hang suly. Kegyelmes uram! Mindent, amit a föld terem, legyen e perctől fogva az államé s gondoskodjék az ország népeiről e szűk esztendők alatt az állam. Az Ótestamentum megmondja azt is: hogyan?

„Megvevé azért József egész Egyiptom földjét a Fáraó részére . . . És a föld Fáraóé lön.”

Kegyelmes uram! Az inség esztendeiben a földnek és minden termésének az állam tulajdonába kell átmennie, különben elpusztulunk, veszünk s „mint oldott kéve szét hull nemzetünk!”

Bocsássa meg, kegyelmes uram, e kértelen tanácsot, de úgy érzem: helyes uton jártam.

Eddig szól a levél s ma négy teljes év elmulása után látjuk: mennyire igaza volt az aradi levélírónak. Ha a háboru idejére a föld és minden terménye, a kereskedelem és ipar terményei az állam tulajdonába mennek át, mennyivel könnyebben tudnók elviselni a határainkon túl tomboló háboru nehézségeit.

Kuriai bíró és képviselő afférje.

(Nem érintett a kaszinó.)

Megírtuk, hogy Nagyvárad és Biharmegye társadalmát egy szerfelett kínos incidens tartja izgalomban. A Tisza Kálmán-terti Biharmegyei Nemzeti Kaszinóban olyan jelenet játszódott le kedd este felé, amilyent a Tisza-ház ősi falai aligha láttak még. Egy mindenképen tiszteletben álló és magas rangban lévő ur, Böhm Jenő kuriai bíró olyan kijelentéseket tett a kaszinó tagjai előtt egy másik kaszinó tagról, Fráter Emilről, aki a magyar törvényhozásnak is tagja, a mely kijelentésekre igen súlyos előzmények után ragadtathatta magát csak a mélyen sértett fél. Az eset szerfelett érdekes előzményei mára kitudódtak s azt minden színezés nélkül itt adjuk.

Böhm Jenő kir. kuriai bíró, akit a legteljesebb megbecsülés és köztiszteltettség övez Nagyváradon, — mi sem természetesebb — ezt az őszinte jóvéleményt a családja és annak minden tagja számára is biztosította. Így leánya, Böhm Dica is valóban nagyon szereltett tagja a nagyvárad uritársaságoknak s róla soha senki még másképp nem nyilatkozott, mint a legmélyesegesebb tiszteletnek hangján. Ez volt a helyzet, amikor jó néhány hónappal ezelőtt egy uricsalád költözött Nagyváradra. Egy uri család, a melynek feje előkelő pozíciót töltött be Nagyvárad város társadalmában. Ennek a családnak a leánytagja meleg barátságot kötött Böhm Dicivel s e baráti viszonyok természeteszerű következménye a gykori együttlét volt. Történt azonban egy szép napon, hogy a fent jelzett család urasszonyához beállított egy a családnál szintén szívesen látott uriember s a háziasszony nem csekély meglepetésére előadta ama aggodalmait, amelyek annak láttán eltöltik, hogy a család leánytagja élénk baráti nexus tart fenn Böhm Jenő kuriai bíró leányával. Aggodalmainak indokolásaként olyan körülményeket emlegetett, amelyeknek során a ház asszonyáról a hihetetlen meglepetés, majd a tiltakozó felháborodás tükröződött. Izgatottan közölte az illető urral, hogy nyomban tudósítsa hozzá a dolgot Böhm Jenő kuriai bírónak. A szivességet tenni vélt ur azonban sietve jelentette ki, hogy amennyiben ez a közlés az ő neve említésével történe, legnagyobb sajnálatára kénytelen volna nyilatkozatát meg nem történtenek nyilvánítani. Miután e tekintetben megnyugtató választ kapott, — nyugodtan távozott.

Röviddel e jelenet után az imént említett előkelő urasszonytól formaszertint meghívásra megjelent Böhm Jenő kuriai bíró. A nem éppen kellemes közlést őszinte rokonérzéssel tette meg az urasszony s egyben biztosította a kuriai bírót, hogy úgy íranta, mint leánya iránt további igaz becsüléssel viseltetik. A kuriai bírót a nobilis szavak azonban nem nyugtatták meg. Kétségbeesítő megbotránkozása nem ismert határt.

Azóta jó idő eltelt, de egy nap sem múlt el anélkül, hogy Böhm bíró ne kufatott volna azután, ki volt leányának megrágalmazója. Kedden aztán megtudta, hogy Fráter Emil képviselő az. Ezt követte az a kínos incidens, amely a kaszinóban kedd este lejátszódott.

Fráter Emil az incidens idején nem volt Nagyváradon s csak szerdán reggel érkezett meg, hogy a vármegye gyűlésén jelen legyen. A megyei urak érthető izgalommal tárgyalták az esetet. Délután került sor a kaszinó igazgató-választmányának ülésére, amelyen ifj. gróf Tisza István és Szentkirályi huszárörnagys is résztvettek. Idehívták meg délután félhatkor Fráter Emil, hogy az ügyben magatartását tisztázza. A választmány az ügyben döntést tegnap estig nem hozott. Hír szerint minden lehetőséget kikövelnek a kaszinóban arra, hogy a kínos ügy lovagias uton nyerjen megoldást. Erre azonban aligha van sok remény.

Fráter Emil különben provokáltatta két megbízottja: Morvay Zsigmond dr. képviselő és társa utján Böhm kuriai bírót és a bírót két tüzettsit fiát.

Hír szerint Böhm rágalmozásért feljeleníti a képviselőt. Fráter barátai mindent elkövetnek, hogy az ügyet lovagias utra tereljék, de erre kevés kilátás van. A kaszinó választmány még nem hozott döntést.

Hatósági jellegű zsidóbarusok.

(A ruhajegy életbeléptetése Aradon.)

Ma délelőtt 11 órakor értekezlet volt Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével a ruha hivatal felállítására tárgyában. Az értekezlet elhatározta, hogy a ruhahivatalt az alispán útján a megyével karöltve fogják lehetőleg még október elején felállítani. Az új hivatal, amely a cipőhivatalban lesz felállítva, ruhajegyeket bocsájt ki és csak jegy ellenében köteles a kereskedő ruhát kiszolgáltatni. Jegyet pedig csak azok az egyének kapnak, akik előzőleg egy régi öltönyt vagy annak megfelelően rongydarabokat szolgáltatnak be a hatósági jelleggel felruházott zsidóbarusokhoz.

A zsidóbarus szakértői szemmel megvizsgálja az ócskaságokat és nagy kegyesen ad érte egy pár koronát és ami a legfontosabb, a kezébe adott hatalmánál fogva utasítja a ruhahivatalt, hogy Y-nak engedélyez egy ruhajegyet, amelyet a ruha hivatal a félnek kiszolgált.

A ruhahivatal vezetésével Radó Gyulát, Angela Mátyást és Cziráki Máriót bizta meg az értekezlet.

— És a ruha árát nem fogják megállapítani? — kérdezte munkatársunk a helyettes polgármestert.

— A rendelet erről nem intézkedik — mondotta Lőcs Rezső. Mi önkényesen az árakat nem határozhatjuk meg.

— Miért nem maximálja a kormány a ruhákat? Hiszen a kereskedők olyan horribilis árakat kérnek egy rend. ruháért, hogy azt egy tisztviselő a jelenlegi viszonyok között nem képes megfizetni — mondotta munkatársunk.

— A ruha maximálását előzőleg a posztót, gombokat, munkadíjat és sok más egyebet kellett maximálni. És ha ezeket a mai viszonyok között maximálnák, abban az esetben minden készlet eltűnne a forgalomból — mondotta Lőcs Rezső.

— Eszerint tehát, a kereskedők kényük-kedvük szerint a legnagyobb uzsora árakon adhatnak túl ruhakészletükön anélkül, hogy a közönség ez ellen tehetne valamit?

A dolog nem egészen úgy áll, — mondotta a helyettes polgármester. Abban az esetben, hogy ha a kereskedők túl magas árakat kérnek a vevőktől, úgy az ármegállapító bizottság fogja a ruha árát megállapítani.

— Szó volt arról is, hogy egyszabásu, egyenlő minőségű ruharendszert hoz be a kormány, azonban ez az idea még ezideig nagyon messze van a megvalósítástól.

— Mi fog történni azokkal, akiknek csak egy öltözet ruhájuk van? Ezek az emberek nem adhatják oda a zsidóbarusnak a ruhájukat, mert, amíg a ruhatalványt megkapják, — ruha nélkül kellene járniuk. — kérdezte munkatársunk Lőcs Rezsőt.

— Erre is gondoltunk. — mondotta a helyettes polgármester. Azon egyéneket, akiknek csak egy öltözet ruhájuk van és azt igazolni is tudják — felmentjük a ruhátadásától.

— És milyen lesz az eljárás a fehérnemű beszerzésénél? Itt is be kell szolgáltatni ócska fehérneműt, hogyha valaki újat akar vásárolni?

— Az eljárás ugyanaz, mint a ruharendszernél — mondotta Lőcs Rezső.

— És mi fog történni a zsidóbarusoknál fölhalmozott rongyokkal, posztó hulladékokkal? — kérdezte munkatársunk.

— Azok részére egy telepet létesítünk, ahol ezeket a hulladékokat összegyűjtjük és időközönként fölküldjük a központba.

Hónapokkal ezelőtt Budapesten valósították meg ezt a rendszert a cipőre vonatkozólag. Mindenki, aki új cipőre tartott igényt, köteles volt valamelyik zsidóbarusnál egy ócska cipőt eladni, amelynek ellenében a zsidóbarus igazolására a cipőhivatal kiadta a cipőjegyet. Az utóbbi időkhöz már annyira mentek a zsidóbarusok, hogy egy beszállított ócska cipőért, amely máskülönbbe használható állapotban volt, 20—30 fillért adtak. És hogyha valakinek nagyon kellett az új cipő, úgy kénytelen volt vele a zsidóbarust megajándékozni, mert máskülönbbe nem kapott cipőtalványt. Csak ugyanígy ne járjunk a ruhahivatal rendszerével.

Egyenlő fizetés tanítónak és tanfelügyelőnek.

(Teljesedik a tanítók minden kívánsága.)

Legutóbbi nagygyűlésük alkalmával az ország tanítói nagy felvonulást rendeztek a vallás- és közoktatásügyi minisztérium elé és tarthatatlan helyzetük sürgős orvoslására kérték a minisztert. Zichy János gróf a küldöttségnek ígéretet tett, hogy mindent elkövet a tanítók méltányos és jogos kívánságainak gyors kielégítésére. Azóta hónapok multak el és a fizetésrendezés kérdése még ma sem jutott dűlőre. Csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter készült el javaslatával, de mert a fizetésrendezés súlyos pénzügyi megterhelést is jelent, a döntő szót a pénzügyminiszter mondja ki.

Ha a fizetésrendezés a kultuszminisztérium koncepciója szerint valósul meg, a tanítók körülbelül mindent elértek, amit kívánságként hangoztattak és követelésként a kormány meléneke szegeztek.

Értesülésünk szerint a kultuszminiszter tervezete eltörli a tanítók eddigi fizetési osztályai közül azokat, amelyeknek dotációja 2000 koronán alul van, úgy, hogy a jövőben nem lesz tanító, akinek 2000 koronánál kisebb fizetést ad az állam. Három új fizetési osztályt léptet életbe a tervezet a tanítók számára és pedig a X., a IX. és a VIII. fizetési osztályt. A X. fizetési osztályban a legkisebb fizetés 2000, a legnagyobb 2400, a IX-ben a legkisebb 2600, a legnagyobb 3200 és végül a VIII-ban a legkisebb 3600, a legnagyobb 4200 korona.

A tanítókat a miniszter tervezete e három fizetési osztály között osztja meg, hogy a VIII. fizetési osztályba a tanítók 20%-a, a IX-be 40%-a, a X-be szintén 40%-a kerül.

A fizetésrendezés nemcsak az állami tani-

tókra, hanem az összes telekezeti és községi tanítókra is kiterjed.

A lakásbért a rendezés nem érinti. Egyelőre marad a nagyobb fizetési osztályok ellenére is a régi lakásbér, mert az a terv, hogy a kérdést a háboru után külön rendezik majd az akkori lakásbérviszonyok alapján.

Az új fizetési osztályok törzsfizetésén kívül a tanítók megkapják továbbra is eddigi családi pótlékukat és pedig a régi háromgyermekes megszorítás nélkül. Háborútanul megmaradnak továbbá 75 százalékos háborus segélyük birtokában is, kapnak aztán évi 1000 korona ruhasegélyt, sőt egyes méltánylást érdemlő esetekben folyamodhatnak rendkívüli segélyért is. Ezt a segélyt azonban nagyon alacsonyra korlátozta a régi békeviszonyok alapján készült költségvetés.

A VIII. fizetési osztály megnyitásával a tanítók egy része eléri a tanítószag felügyeleti hatóságának, a királyi tanfelügyelőnek kezdő fizetését és általában emberi viszonyok közé kerül a fizetésrendezéssel.

A pénzügyminisztériumban most folynak a számítások a fizetésrendezés pénzügyi hatásáról. Ha az összeget a pénzügyminiszter nem érzi majd az ország teherviselési képességének szempontjából elviselhetőnek, több, mint valószínű, hogy a fizetésrendezés a vallás- és közoktatásügyi minisztérium tervei szerint valósul meg az őszi képviselőházi ülés szak során előterjesztésre kerülő állami költségvetésben. Zichy János gróf kultuszminiszter erre vonatkozóan legalább is szóbeli ígéretet kapott Popovics pénzügyminisztertől.

Kenyérbőség Prágában.

— Jól élnek a cseh fővárosban. —

Prága, szeptember hó.

Bármilyen furesn hangzik is, mégis úgy van: a cseh fővárosban, az agyonéhezett Prágában, amelyről a „Jóllakott” boldog magyar azt hiszi, hogy a gyomrok korgása tuharsogja még a legnagyobb zajt is, kenyérbőség van.

Az itt állomásozó magyar ezredek kaszárnyáit tömegesen lepik el naponta a cseh férfiak és asszonyok, kenyeret, szép barnára sült egy kilós cipókat kínálgatnak dohánnyért. Nem valami finom pürésnért kímálgatják ezt a drága falatot. Dehogy. Csak az agyondohánypótlékolt komisz pipadohányért amiből a baka négy paklit kap tíz napra.

És a kaszárnyai bakatörsdéken már egész kialakult árfolyama van a dohánynak. Két csomagocská magyar pipadohányért, melynek a kincstári értéke 7 fillér és amelyben minden inkább van, mint dohány, adnak a csehek egy kenyeret. Ilyen a kenyérbőség Prágában.

Az osztrák, de különösen a cseh lapok teleharsogják a világot szomorú helyzetükkel és a szidalmak valóságos özönét küldik a „minden jóban dúslakodó” Magyarország felé. A valóságban azonban egész másképp fest a helyzet. Az itteni lakosság élelmezése szintén jegyrendszer alapján történik és semmivel sem rosszabbak az állapotok a magyarországinál. Az üzletek előtt épügy tolong a nép a maga megszabott adagjaiért és a verekedés, zajongás csak fantázia és a való dolgoknak tendenciózus elferdítése.

A csillogó üzletek most is tele vannak a bé-

kében oly híres prágai henteskülönlegességekkel és a legfinomabb falatokat, amiket csak a hentesfantázia alkotni tud, itt szabadon, jegy nélkül lehet kapni. Az árak nagyjában megegyeznek az otthoniakékkal. A cukrászdákban a legfinomabb tésztafalatok állnak a közönség rendelkezésére, darabja 50 fillérért. Hol van itt a leírhatatlan nyomor? Mint érdekességet említem fel, hogy vajjal, hamisítatlan finom vajjal szabadon lehet vásárolni. Az ára kissé borsos, de a háborus gazdagoknak — amikből Prágában untilig elég van — semmisen drága. A drágaság sulya alatt itt is, mint mindenütt a világon, csak a hivatalnokosztály nyög.

A kávéházak, vendéglők és a mulatók zsúfolva vannak, az emberek szinte tozódznak az élvezetekben, a pénznek semmi értéke nincs és a pezsgő folyik patakokban. A csillogó korzón a nők tüntetnek ragyogó eleganciájukkal, briliáns ékszer, suhogás, selymek, ragyogás, pompa, élnivágyás mindenütt.

A zugkereskedelem, az árulrejtés itt is csak úgy burjánzik, mint nálunk, legfeljebb azzal a különbséggel, hogy itt ezt a műveletet nem a hosszukaftános galiciaiak üzik, hanem a bennszülött prágaiak, akik azonban semmiben sem maradnak el galiciai hitsorsosaitól. A vásárlás és eladás soha nem látott óriási arányokban folyik, horribilis árak mellett forog egy-egy árucikk kézzől-kézre és a hatóság tehetlenség dolgában nem marad mögötte az otthoniaknak.

Klofac és Kramarz népe, mely csak vak gyűlölettel néz a szomszéd Magyarország felé, így él 1918-ban.

Károly Sándor.

Hindenburg hadparancsa Burián jegyzékéről.

(Meghíusult angol és francia áttörési kísérletek.)

Berlinből jelentik: A *Berliner Zeitung am Mittag* Hindenburg vezértábornagynak a hadsereghez intézett hadseregarancsát közli, melyben többek között a következőket írja: Az osztrák-magyar kormány valamennyi hadviselőfélnék javasolta a béke helyreállítása céljából, hogy ne kötelező megbeszélések folytatására valamely semleges országban képviselőket küldjenek. A küzdelem ezáltal nem szenvedne félbeszakítást. A békekészség nincsen ellentétben avval az eszmével, amelyben mi a küzdelmet folytatjuk hazánkért. Már 1916. decemberében felajánlotta az ellenségnek legfőbb hadurunk, a császár, szövetségeseivel együtt a békét. Azóta a német kormány több ízben tett bizonyosságot békehajlandóságáról. A válasz az ellenséges táborból mindig gúny és becsmérlés volt. Az ellenséges kormányok tovább korbácsolják fel népeiket és hadseregeiket a Németország ellen való megsemmisítő háborúra. Így folytatjuk mi védelmi harcunkat. Szövetségeseink most új javaslatot tettek megbeszélésekre. Ezek azonban nem akasztanak félbe a harcot. Az ellenségnek e visszautasításával szemben tehát nekünk tovább kell küzdenünk. A német haderőnek, amely négy győzelmes háborús éven át derekason védelmezte hazáját, be kell bizonyítani, hogy legyőzhetetlenek vagyunk. Csak így törhetjük meg az ellenségnek a mi megsemmisítésünkre irányuló akaratát. Harcolva be kell várnunk, hogy az ellenség becsületesen gondolkodik-e rólunk és hogy ez alkalommal hajlandó lesz-e békétárgyalásokra, vagy ismét visszautasítja a velünk való békét, vagy olyan békét javasol nekünk, amely feltételeinek elfogadása egyenlő volna hazánk megsemmisülésével.

Berlin, szeptember 19. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér: Rupprecht trónörökös és Boehm vezérezredes hadcsoportja: Buxschoettől északkeletre megtisztítottuk a szeptember 9-iki harcok során ellenséges kézen maradt árokreszeket és 136 belgát fogtunk el. Élénk felépítő tevékenység Ypern és Labasse között. Armentierestől északra és a Labasse csatornától délre visszavertünk ellenséges részleges támadásokat. Moouver és Havrincourt szakaszán erős tüzerharc, helyi támadások során foglyokat ejtettünk. Az angolok újból megkezdték támadásokat a Siegfried-arcvonal előtt levő állásaink ellen, a Havrincourt erődöt a Sommeig terjedő szakaszon. A Couzeaucourtól északra és az e község ellen irányuló támadások meghíusultak vonalaink előtt. Német vadász ezredek szívesen védelmezték Couzeaucourtot. Couzeaucourt és Hergicourt között is visszavertük az angolokat, akik nagy erővel és páncéloskocsikkal többször támadtak. Epecny és Roussey váltakozó eredményű harcok után az ellenség kezén maradt. Este az ellenség az egész fronton megismételte a támadást. Kemény tusákban visszavertük. Hergicourt és Pentru között ausztráliai csapatok behatoltak állásainkba, kemény harc után sikerült a Hergicourt és Pentru helységeken át előretörő ellenséget Bellicourt—Belle—Eglisenél megállítani. A Mignon patak és a Somme között az angolok, francia csapatok támogatásával, támadtak nagy erők harcbevételével. A St. Quentinnél és Jardostól északra próbálták frontunkat áttörni. Az estig tartó harcok az ellenség teljes kudarcára végződtek. Heves küzdelem után az ellensé-

get visszaszorítottuk kiinduló állásaiba. Kelet-poroszországi ezredek és az elszász-lotharingiai 60. számú gyalogezred különösen kitűntették magukat. A Sommetől délre meghíusult egy francia részleges támadás. A harmincöt kilométer széles fronton ejtett foglyok után tizenöt ellenséges hadosztály jelenlétét állapítottuk meg.

A német trónörökös hadcsoportja: Az Ailette és az Aisne között délután a tüzérségi harc ismét nagy erejűvé vált. Visszavertünk heves részleges támadásokat, amelyek különösen a Laffaux-Chavignon út mindkét oldalán levő állásaink ellen irányultak.

Gallwitz tábornagy hadcsoportja: A Cote-Lerrainen a harci tevékenység megélénkült. Kiseb előtéri harcok a Manheulles ellen irányuló

Burián gróf Balfour nyilatkozatáról.

(Anglia csak jövő héten válaszol.)

Bécsből jelentik: Hivatalosan jelentik: A külföldről ideérkezett jelentések szerint az osztrák-magyar kormánynak a békéről való bizalmas megbeszélésekre vonatkozó javaslatának elutasítása már aligha kétséges. A hivatalos válasz Burián gróf jegyzékére eddig még nem érkezett meg és ezért a jelenlegi pillanatban nem lehet azokat az okokat megvitatni, amelyek az entente kormányok magatartását irányítják. Csak Balfour részéről történt javaslatunknak kimerítő megbeszélése, de épen az ő argumentációja bizonyítja, hogy a külügyminiszter mily jól értette meg a helyzetet és hogy gondolatmenete mennyire urává lett, a lelkek minden oldalán észlehető, zürzavarosságának. Ha a béke kérdését Balfour — és ugyanez érvényes a francia és amerikai szenátusban lefolyt vitára is — nagy jelszavak és a felkorbácsoló szenvedélyek nyomása alatt beszéli meg, akkor ez semmiesetre sem tehet hasznos haladást és szembe kell állítani Balfour ama fejtegetéseivel, amelyek a központi hatalmaknak a konkrét békekérdésre vonatkozó álláspontjának tulkorai végkövetkeztetéseit tartalmazták. Ezt megtakaríthatna volna, ha erről Burián javaslata után nyomban megbeszélésekbe bocsátkozott volna. Csak akkor, ha e megbeszélések alapján azokhoz a konklúziókhöz jutott volna, melyeket most vita nélkül előrebocsát, csak akkor lett volna szükség a becsületes szövetségről állandóan beszélni, a mint most tette. Valószínűleg azonban alkalma lett volna a megbeszéléseknél az ellenkezőjéről meggyőződni. Csak akkor, ha a béke kérdését más körülmények között fogják megbeszélni, amelyek mentesek a szenvedélyek befolyásától, akkor tehetné meg a jegyzék azt a hatást a mely az emberiség érdekében áll. Az osztrák és magyar kormány fenntartja a javaslatot.

Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger luganói jelentése szerint a pápának a jegyzékkel szemben elfoglalt álláspontjáról eddig semmi határozottat nem lehet tudni. A Messenger szerint a vatikán mint érdektelen közvetítő fél fog fellépni és a négyes hatalmak kormányai-
val tanácskozást folytat.

Berlinből jelentik: A Daily Express azt írja, hogy az angol haditanács ma délután 12 órakor ült össze, hogy a bécsi jegyzékéről határozzon. Lloyd George még mindig betegen fek-

elbretörésnél foglyokat ejtettünk. Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Londonból jelentik: Hivatalos jelentés szeptember 15-én: Ma reggel 5 óra 20 perckor a harmadik és negyedik angol hadsereg csapatai körülbelül 61 mértföldes fronton teljes eredménytel támadták az ellenséget. Csapatunk rohammal foglalták el az ellenséges állásokat. Az 1918. márciusi régi német árokrendszeren túlhaladva, széles szakaszokon elfoglaltuk a front Hindenburg-vonal külső védelmi műveit. Jobbszárnyunk hatalmába kerítette Freslois le Petitet és Bertaucourtet. Hadosztályaink erős ellenséges ellenállással küzdöttek. Ellentámadásaink azonban a szélső balszárnyon megtörték az ellenséges ellenállást. A centrumban két hadosztályunk nagy elszántsággal előretörve a német állásokban berendezkedett, miután három mértföldnyi mélységben nyomult be az ellenséges német rendszerbe. Balszárnyunkon elfoglaltuk Huseaucourtól délre levő fensik maradványait.

szik. A szövetségesek kormányainak tanácsa a válasz dolgában tegnap kezdte meg tanácskozását. A hivatalos választ tehát a jövő hétre lehet várni.

Genéből jelentik: A Gazetta határozottan állítja, hogy az entente Burián gróf békejegyzékét visszautasítja ugyan, de ezt sajnálkozásának kifejezésével fogja megtenni és elutasító magatartását meg is fogja indokolni.

Párisból jelenti az Ifjvas ügynökség: Dunant svájci követ szerdán adta át a francia kormánynak az osztrák-magyar külügyi kormány békejegyzékét.

Rotterdamból táviratozzák: A Manchester Guardian Lansing nyilatkozatáról így emlékezik meg:

Lansing nyilatkozata azt a benyomást teszi ránk, mintha az osztrák-magyar monarchia békeajánlatának ügye Amerika részéről elintézt dolog volna. Mint beavatott helyről halljuk, ez a feltevés téves. Nagyon valószínűtlen, hogy az Egyesült-Államok nem csatlakoznak az entente közös válaszához, amelyet minden valószínűség szerint a Versaillesben megtartandó értekezlet fog megadni. Lansing közlése nyilván az amerikai népnek volt szánva.

A lap ezután azt írja, hogy Lloyd George szombat előtt nem érkezik vissza Londonba, úgy, hogy a kormány e hét vége előtt nem tanácskozhat Burián békeajánlatáról. Londoni politikai körökben azt hiszik, hogy a versaillesi haditanács egy héten belül összeül és megadja válaszát a monarchia békejegyzékére.

EGYESÜLET

— A Kossuth-asztaltársaság ünnepelve. Az aradi Kossuth-asztaltársaság ma délután 6 órakor a Kossuth-szobor 9 éves fennállásának emlékére a szobrot testületileg megkoszorúzták. Este 8 órakor az asztaltársaság rendkívüli értekezletet hívott össze, amelyen Nagy Kálmán elnök szép szavakban esztendőre a mai nap jelentőségét és buzdította a kör tagjait, hogy járjanak az óregek nyomdokán és fejlesszék, tegyék naggyá az egyesületet. Utána Zeiner Alfréd, a kör segédtitkára emelt szót. Elmondotta a szobor keletkezésének történetét, méltatta azokat, akiknek jelentős részük volt a szobor felállításában. Az asztaltársaság végül általánosan panaszkodott, hogy a rokkant katonák részére készített Vasvitéz akciót a közönség nem igen pártfogolja.

HIREK.

Fischer Eliz alapítványát jóváhagyta a belügyminisztérium.

(Budapesti munkatársunktól.) Felkerestem ma a belügyminisztériumban Pokoly Lajos miniszteri osztálytanácsost, a közjótékonyági ügyosztály helyettes vezetőjét, aki az alapítványi ügyeket intézi. Megkérdeztem tőle, vajon a Fischer Eliz-féle alapítvány alapító oklevele megérkezett-e már a belügyminisztériumba és ha igen, minő intézkedések fognak az alapítvánnyal kapcsolatban a minisztérium részéről történni.

A tanácsos ur e kérdésekre a következő feleletet adta:

— Az alapító oklevelet az aradi izraelita hitközség hozzánk felterjesztette már, azt mi formai okokból átküldöttük a közalapítványi igazgatósághoz, ahonnan az oklevelet az igazgatóság észrevételeivel ma kaptuk vissza. Természetes, hogy az ilyen nemes szívre valló alapítvány alapító levelét jóváhagyjuk. Csupán arra kérjük meg a hitközséget, hogy egy pontot pótlólag vegyen föl az okmányba. Pontos sorolja fel azokat az értékeket, amelyek az alapítványhoz tartoznak, *nevezetesen részletesen precizizálni kell az alapítólevélben felvett ingatlanok mai értékét is.*

— Végül felhívtuk a hitközséget, hogy az alapítvány életbejuttatását annak idején jelentse be nekünk.

— A királyi pár ünneplése. Bécsből jelentik: Az uralkodó pár ma délelőtt Reichenauból Bécsbe érkezett. Az utcán és a Burg környékén meleg üdvözléssel fogadta őket a nép. Ofelsége délből azt a török küldöttséget fogadta, amely a szultán trónralépését ratifikálta. A küldöttség vezetője utóbb a királynénál is megjelent kihallgatáson. Azután reggeli volt, melyen a küldöttség tagjain kívül a külügyminiszter és több udvari méltóság is részt vett.

— Osztrák miniszterek Budapesten. Budapestről jelentik: Spitzmüller báró közös pénzügyminiszter ma délután 3 órakor Bécsből Budapestre érkezett, ahol a Hungáriában szállott meg. A közös pénzügyminiszter a délután folyamán több látogatást tett. Felkereste Wekerle Sándor miniszterelnököt is, akinél hosszabb időt töltött, majd Sztéryny József báró kereskedelmi minisztert is meglátogatta, akivel több mint egy óra hosszáig tartó megbeszélést folytatott. Wimmer báró osztrák pénzügyminiszter ma délután 3 órakor visszatuzott Bécsbe.

— Lenin jobban van. Stockholmból jelentik: Lenin vasárnap délután első ízben hagyta el ágyát és fogadta Sinovjev látogatását.

— Dr. Tisch Mór — beteg. Öszinte részvétellel értesülünk róla, hogy dr. Tisch Mór Arad város népszerű tiszt főorvosa súlyosan megbetegedett. A főorvos, akit a spanyol betegség támadott meg, napok óta ágyban fekszik. Orvosai feltétlen nyugalmat írtak elő. A városban általános részvétet keltett dr. Tisch Mór megbetegedése. Bizonyos, hogy a főorvos erős és szívós szervezete meg fog birkózni a súlyos betegséggel és dr. Tisch Mór nemsokára ismét hivatásának élhet.

— A csehek elfoglalták Kazánt. Stockholmból jelentik: Szeptember 12-én Kazán mellett kiujultak a harcok. A cseh-szláv csapatok erősítéseket kaptak és a romhalmaz több ízben gazdát cserélt, a város ezidőszent a csehek hatalmában van, ami a csehek felülkerekedését jelenti.

— Tizenhárom francia képviselő halt eddig hősi halált. Bernből írják: Dumesnil képviselő minapi hősi halálával kapcsolatban a Temps felsorolja azoknak a francia kamarai tagoknak a nevét, akik a háború folyamán katonai szolgálatuk, vagy képviselői kötelesség-telejesítése közben hősi halált haltak. Ezek száma — nem említve a német fogságban elpusztult Sorriaux-t, összesen tizenhárom. Tíz ezek közül a tűzvonalban, harc közben esett el. Kettő a bapaumei városháza robbanása alkalmával, az első német visszavonulás után halt meg, egy pedig lezuhant egy repülőgéppel, melyet a németek lelőttek.

— Házasság. Előkelő közönség jelent meg ma az aradi izraelita templomban abból alkalmából, hogy dr. Szalai Vilmos hadbíró főhadnagy oltárhoz vezette Künszler Irént. Az ifjú párt Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi eskette, aki igen szép beszédet intézett hozzájuk. Az ünnepi szertartás magasztosságát emelte Weil Magda művészi hegedűjátéka.

— Katonai kitiintetések. A király elrendelte, hogy az ellenséggel szemben repülői minőségben vitéz magatartásáért Korbuly László 3. honvédszázadredbeli századosnak a legfelső dicső elismerés a kardok egyidejű adományozásával újból tudtul adassék. A király Aszodi Manó népfelkelő hadnagy-gazdászati tisztet az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatai elismerésül az arany érdemkeresztrel a vitézségi érem szalagján kitiintette.

— Változások a fábóri lelkész karban. Dr. Wild Endre fábóri lelkész a katonai szolgálat alól felmentetett és helyébe Kiss István fábóri lelkész került a kisszentmiklósi barakk-táborban levő fogságból hazatért katonáinkhoz.

— A kulturpalota igazgatói állása. Arad város törvényhatósági bizottsága október havi közgyűlésén tölti be a kulturpalota igazgatói állását. Ma délelőtt nyújtotta be pályázatát az igazgatói állásra Szudy Elemér, az Arad és Vidéke felelős szerkesztője, tartalékos hadnagy.

— Ehen halt, mert ellopták a pénzét. Récsi József szilágysomlyói születésű, szegényházi ápoló, hogy jobb helyzetet biztosítson magának, egy Máriaradnán lakó ösmerősenek hívására élte hátralevő napjait a kis aradmegyei községben akarta leélni. Meg is váltotta jegyét Aradig azzal, hogy innen a hegyaljai motorossal utazik tovább, néhány koronányi vagyonát pedig pénztárcájában helyezte el. Az utazás fáradságtól az uton az öreg elaludt és valami lelketlen ember ezt az alkalmat arra használta fel, hogy meglopja. Récsi csak Aradon vette észre, mikor a motorosnál akart jegyet váltani, hogy meglopták és ez annyira megráztta őt, hogy egészen buskomorra lett. A megérkezéstől két napon át étlen-szomjan járkált össze-vissza a városban, tegnap délután végre kitévedt Keller Ignácnak Mikszáth Kálmán-utcánál lévő kaszáljára, ahol teljesen elerőtlenedve egy szénaboglya tövében összerogyott. Az arra járók vették észre már a halállal vívódó öreget és azonnal telefonáltak a rendőrségre, ahonnan Odry Zoltán ügyeletes rendőrtiszt és Hecht Arnold dr. tb. főorvossal kiment a helyszínére. A rendőrtiszt ki akarta halgatni Récsit, de az csupán nevét és annyit tudott bemondani, hogy két nap előtt meglopták és e miatt nem tudott tovább utazni, azóta nem evett semmit. Amíg a mentőkocsi megérkezett, egy a közelben lakó asszony rántott levest készített az öreg részére, de az már annyira ki volt merülve, hogy egy kanál levest sem tudott lenyelni. A főorvos intézkedésére beszállították a megyei kórházba, ahol ma reggel kiszünetedett.

— Névmagyarosítás. Weinstein Jakab (Jenő) aradi lakos a saját, valamint gyermekei László, István és Piroska családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel Várnai-ra változtatta.

— Aradon meglóptott orosz milliomosnő. A nagybecskereki anyakönyvi hivatalba bealított tegnap egy magas termetű, feketeruhás hölgy. Oroszos kiejtéssel beszélte a német nyelvet. Giffinger Zsigmond anyakönyvvezető azt hitte, hogy a Hymen rózsaláncait készül felvenni a jövevény és már készítette a matriculát, hogy egygyel több rovatot nyisson benne. De nem. Az oroszos kiejtésű hölgy, akit B. Annának hívnak, 24 éves és Ukrajnának Mihajlovszka nevű községéből való, szegénységi bizonyítványért kilincselte az anyakönyvi hivatalban. B. Anna érdekes körülmények között került Nagybecskerekre. Ukrajnában megismerkedett egy M. Sztévó nevű 29. gyalogezredbeli hadifogollyal, aki az orosz béke megkötése után elhozta őt falujába, a torontálmegyei Perlaszra. B. Anna a saját állítása szerint dúsgazdag nő: milliomos. Varsóban három emeletes háza van, ezenkívül hatvanezer koronája egy ottani bankban. Mikor M. Sztévóval eljött Magyarországra, volt is pénze, ékszere elég, de Aradon meglópták, úgy, hogy koldusszegényen ért Perlaszra. Egyideig boldogan élt a Sztévóval, utóbb azonban a perlaszi szerb atyafi ráunt az orosz menyecskére és elküldte vissza a hazájába. B. Anna azonban csak Nagybecskerekig jutott el, itt munkát vállalt egy kifőzésben és most a jogait akarja érvényesíteni a Sztévóval szemben. Bepereli és a perhez szükséges szegénységi bizonyítványt akarja megszerezni. Az anyakönyvi hivatalban jegyzőkönyvbe vették az ukrán nő kívánságát azzal, hogy a szegénységi bizonyítványt pár nap múlva kiadják neki.

— Tejrázia. Vida Vilmos rendőrfelügyelő ma délelőtt a piacon tejráziát tartott. A ráziának meglepő eredménye volt. Az egész piacon egyetlen egy asszony árult tiszta tejet, a többi mind vizes volt. A rendőrség hat asszonynak még a piacon kiöntötte a tejkészletét, 26 kofának pedig a vegyvizsgáló-állomás állapította meg, hogy a tejük nagy mértékben van vízzel vegyítve. A rendőrség az asszonyokat előállította.

— Cukorkiosztás. Ez alkalommal a 3. és 4. számú cukor-szevények kerülnek beváltásra együttesen 30 dekagramm súlyban, melynek kicsinybeni eladási ára 75 fillér. Felsőlistom az I., II., III., IV., V. kerületbeli kereskedőket, hogy pénteken, f. hó 20-án, a VI., VII., VIII., IX., XI., XII. kerületbeli kereskedőket pedig, hogy szombaton, f. hó 21-én az utalványok kiváltása végett az alulírott hivatalban jelenjenek meg. — A közlelmzési hivatal vezetője.

— Burgonya igénybejelentések. Felsőlistom a lakosságot, hogy téli burgonya szükségletét Bloch H. papirkereskedő cégnél 6 fillérért vásárolható bejelentő-lapon legkésőbb f. hó 23-án délig jelentse be. Ezen bejelentő-lapokat azon kereskedőknél, kiknél egyébként is vásárol, adja le. Fejadagonként legfeljebb 50 kilogramm burgonya igényelhető. A hatósági cikkeket eláruló kereskedőket pedig felhívom, hogy ezen bejelentő-lapokat átvegyék, azokat két példányban kiállított pontos névjegyzékkel a listhivatalban a kerületvezetőknél legkésőbb f. hó 24-én délig adják le. Figyelmeztetjük a lakosságot, hogy a későbbi jelentkezéseket semmiképpen sem lesz módunkban figyelembe venni, mert az igényelt mennyiségeket záros határidőn belül a minisztériumnak bejelenteni tartozunk. — A közlelmzési hivatal vezetője.

— Kísalaku postautalványok. A kereskedelmi miniszter folyó évi augusztus 31-én 12.893. sz. a. kelt rendelete értelmében a postai utalvány-úrlapok kisebbített alakban állíthatnak elő. Ehhez képest a postahivatalok utalvány bélyegző gépei is átalakíthatnak. Felhívom emélfogva a nagyobb készlettel rendelkező bankokat és cégeket, hogy készleteiket az ottani I. sz. posta- és távirtdhivatal által közlendő időig használják fel, ha pedig ez nem állana módjukban, a postahivatalnál új úrlapokkal cseréljék be, nehogy az utalványok felvétele körül nehézségek keletkezzenek. Siket

— A köztisztviselők és katonatisztek gyermekeinek tandíjmentessége. Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletet intézett valamennyi tankerület főigazgatójához. Elrendeli, hogy mindazok a középiskolái tanulók, akiknek szülei a családi pótlék szempontjából az első csoportba tartoznak, továbbá a közös hadsereg, honvédség, haditengerészet és csendőrség szolgálatában álló hadvidéjasok vagy nyugdíjasok fiai és árvái, mindaddig, míg legalább elégséges előmenetelt tanúsítanak, fél tandíjmentességben részesítendők. A fél tandíjmentesség kiterjed mindazokra a középiskolákra, amelyeknél a tandíj a kormány által kezelt valamelyik közalapba folyik. Nem részesülnek tandíjkezdményben azok a növendékek, akiknek szülei magánvagyonnal rendelkeznek.

— Legénységi kitüntetések. A király Szorváth Dániel 2. honvédgyalozezredbeli népfelkelő szakaszvezető címzetes őrmestert és Hoffmann Mihály 2. honvédgyalozezredbeli honvéd címzetes őrmestert a koronás ezüst érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján kitüntette.

— A tank. Bernből írják: Tavaly októberben a malmaisoni csatában jöttek rá az angolok és franciák, hogy leginkább könnyű típusú tankokra van szükség. Az elmúlt télen és azóta is rengeteg ilyen tankot gyártott a francia és angol ipar. Az első könnyű rohamkocsi ez év június közepe táján tűnt fel és azonnal kitűnően bevált. Fegyverzete egy gépfegyverből vagy egy 37 milliméteres gyorstüzelő ágyuból áll. Mint elődei, a könnyű tank is végtelen láncok segítségével változtatja a helyet. Legénysége csak két emberből áll. Az egyik a vezető, ami alul ül, a másik a tüzér, aki a jármű közepéből kiemelkedő páncéltoronyban foglal helyet. A páncéltorony forgatható s így a gépfegyver vagy ágyú minden irányban hathat. A jelzőkészülék vagy dróttalan táviró, a mellével minden kocsit felszereltek, lehetővé teszi, hogy a kocsik egymással, a kísérő gyalogsággal, vagy a kísérő repülőgépekkel érintkezést tarthassanak fenn. A tanktiszték, altiszték és katonák kiképzését alaposan megszervezték. Kiképzésük külön tanktáborban történik. A tankban való tartózkodás nem olyan kellemetlen, mint általában hiszik. A szellőztető készülékeket jelentékenyen megjavították úgy, hogy a hőmérséklet elviselhető. A tank nagyon kedvelt fegyvernem ma már. Ugy a tiszték, mint a katonák tömegesen jelentkeznek a tankszolgálatra, főképp a francia és amerikai hadseregben.

— Szappannal dobálózó kofa. A ma délelőtti piacon Grosz Jakabné háziszappant árult. Egy darab szappanért, amely még egy fél kiló sem volt, 16 koronát kért. Egy magánhivajalnokot ez a zsarolás annyira felingerelte, hogy szólt a piaci inspekciónak. Az asszony erre annyira méregbe jött, hogy fölkapott egy félkilós szappant és azt a tisztviselőhöz vágta. A harcias kofát a rendőrség előállította.

— Üdvözlét az olasz frontról. Capjuk hű olvasói mi 33-as önkéntesek szívélyes üdvözlétünköt küldjük összes ismerőseinknek és jóbarátainknak. Báthory Tibor hadapródjelölt, Medveczky Wittich Lajos, Prekup Ignác, Titz Alfréd önk. tizedes, Jozska István önk. örv., Kertész Odón önk. örv., Szlónik József önk., János János önk. örv., Dürán György önk., Prokupetz Emil önk. káplár, Kiss Dénes önk. káplár, Weichelt Oszkár önk. káplár, Kendes Albert önk. káplár, Baumgadtner Lali önk. örv. Werner Sándor önk. szakaszv., Sharek Laci önk. örv.

— Értésítés. A helyhatósági városi alkalmazottakat és tanítókat értesitem, hogy a nevelés és részükre kérelmezett ruhasegélyt és beszerzési előleget a tanács 21977—1918. illetve 21978—1918. számú véghatározattal utalványozta. A segély szabályszerű nyugtára a városi pénztárnál felvehető. Dr. Farkas József.

Tipikus központi árdrágítás.

(A csanádmegyei hagyma szédületes karrierje.)

Csanádmegyében, amely tudvalevőleg az egész monarchiát ellátja hagymával, az idén különösen bő volt a hagyma-termés. A kormány a hagyma felett való diszponálást a Zöldségközpontra bízta. A Zöldségközpont adhat csak engedélyt hagyma-szállításra. Ausztriába csak az szállíthat hagymát, akinek a Zöldségközpont szállítási engedélyt ad.

A csanádmegyei gazdák sorra fordultak szállítási engedélyért a Zöldségközponthoz, de engedélyt nem kaptak. Minthogy a hagyma óriási export-cikk, a csanádmegyei gazdák alaposan meg vannak ijedve, mert nem tudják, hogy mi fog történni a hatalmas hagyma-készletekkel, amelyeknek most van a szállítási ideje.

A gazdák nem tudták megmagyarázni, hogy mi lehet az oka annak, hogy a Zöldségközpont nem ad a termelőknek szállítási engedélyt. Most azután kiderült, hogy a Zöldségközpont egy cseppet sem altruisztikusabb intézmény, mint a többi központ. A zöldségtermelők központja ugyanígy jár el, mint a többi központ: nem a köz érdekeit mozditja elő, hanem a maga jóvedelmét szaporítja, hogy a

részvényesek minél nagyobb és busásabb osztalékot vághassanak zsebre.

Számszerű adatokkal is szolgálunk fentí kijelentésünk igazolására. A Zöldségközpont a termelőktől 96 fillérért vásárolja össze a hagyma külőjét. A központ több vaggonnal szállított Triesztbe, még pedig 2 korona 50 filléres ár mellett. A központ tehát egy kiló hagyma után 1 korona 54 fillér hasznot vág zsebre. Amíg egy métermázsa hagyma Triesztbe érkezik, a szállítási és csomagolási költségekkel együtt 600 koronába kerül az a métermázsa hagyma, amelyet a Zöldségközpont a csanádmegyei termelőktől 96 koronáért vásárolt. Most képzeljük el, hogy milyen drága lesz a hagyma amíg sok közvetítő kézen keresztül a fogyasztóhoz jut.

Ha ez nem tipikus árdrágítás, ha ez nem visszaélés azzal a hatalommal, amelyet a Zöldségközpont élvez, akkor semmi sem az. Legfőbb ideje, hogy a kormány a legkérelmetlenebb szigorral rendszabályozza meg a központokat, mert ezek idézik elő a rettenetes drágaságot.

Repülő-óra két halottal.

(Katasztrófa a levegőben.)

Ma reggel az aradi repülőtéren a pilótanövendékek rendes gyakorlatozása közben borzalmas katasztrófa történt, amelynek két altiszt esett áldozatul. Reggel hat óra felé Radóczy János és Neuwirth József őrmesterek, akiket nemrég vezényelték Aradra, hogy a pilóta-kurzust elvégezzék, felszálltak egy gépen. A gépet Radóczy vezette.

A két pilóta-növendék több ívet írt le a géppel és éppen leszállni készült. Közvetlenül az őrmesterek után felszállt egy gépen Omer József repülőközlegény. Omer atoccal a nap felé fordulva szállt fel. Nyolcvan méternyi magasságban volt ekkor a két gép. Omer bizonyára a napfénytől elkápráztatva nem vette észre az előtte repülő gépet.

Omer gépe egyenesen nekiment az őrmesterek gépének, amelynek farát érte az összeütközés. Az őrmesterek gépének kormányzó készüléke az összeütközés következtében megrongálódott és az így megsérült gép elvesztvén az egyensúlyt, elülső része előre billent és a nyolcvan méternyi magasságból nyilegyenesen lezuhant a földre.

A katasztrófa mindössze néhány pillanatig tartott. A tanítást vezető pilóták és a többi pilótanövendékek konsternálva látták a két repülőgép összeütközését. Amikor megukhoz tértek, az őrmesterek gépe teljesen összerongcsoltan már a földön hevert. A két őrmester a gép roncsai alá került és mindkettő szörnyen halt. Csaknem a felismerhetetlenségig összerongcsolódtak és koponyacsonttörést is szenvedtek. Omer József közlegény, valamint gépe sértetlen maradt. A repülőlk között óriási a részvét a két fiatal őrmester iránt, akik közül Radóczy 38 éves, Neuwirth pedig 35 éves volt.

A katasztrófáról nyomban jelentést tettek Korbuly László századosnak és Kolozsváry Dénes főhadnagynak, akik a zászlóaljparancsnokságnak tettek jelentést. A katasztrófa ügyében megindult a vizsgálat annak kiderítése végett, hogy kit terhel a felelősség.

Illetékes helyen érdeklődésünkre kijelentették, hogy a katasztrófa valódi okát a vizsgálat lesz hivatva kideríteni. A tényállást pedig úgy adták elő, mint azt fentebb leírjuk.

— Letartóztatták a gyufacsalókat. Budapestről jelentik: A főkapitányság bünyűi osztálynál dr. Szentkirályi Béla rendőtanácsos májában letartóztatta a négymilliósz Pozsonyi gyufacsalás elkövetésével gyanúsított Wassermann Illés Edét és Wassermann Jakabot. A szembesítések, melyek két napon át folytak a rendőrségen, oly terhelők voltak a Wassermann testvérekre, hogy letartóztatásukat el kellett rendelni. A kicsalt összegekből eddig semmi nem térült meg és a detektívek most Pozsonyban és Hegyeshelyen, Wassermann Jakab lakóhelyén folytatnak kutatásokat, hogy kinyomozzák, hová tették a gyufacsalók a milliókat. A letartóztatást elrendelő végzés indoklása kifejti, hogy Wassermann Illés Ede ellen több oly gyanu merült fel, amely kétségtelenné teszi, hogy a csalás elkövetésében bűnös. A szóbanforgó időben állandóan Pozsonyban tartózkodott, nagy lábon élt és kézírása feltűnően hasonlít ahhoz az íráshoz, amellyel a hamisított fuvarlevélmásolatokat kitöltötték. Wassermann Jakabra az a körülmény terhelő, hogy a kérdéses időben Pozsonyban óriási kártyapartikban vett részt, amelyeknél több százezer koronás differenciák voltak. Wassermann Jakab egy alkalommal egy kávéházban többeknek több százezer korona készpénzt és egy csomag értékpapírt mutatott. A nyomozás során Wassermann Jakab beismerte, hogy egy évvel ezelőtt egy Goldburg nevezetű bécsi nagykereskedő husz vagon gyufa eladására adott neki megbízást. Bizonyos, hogy Wassermann Jakab csupán az ötletet adta a csaláshoz, amelynek kivitelével őccsét bízta meg. akit a szembesítések során Deutsch Mór, a Citrom Fülöp üzletvezetője, továbbá Österreicher Dániel, Benedek Ármin, Klopfer Dezső kereskedők és Bálint Endre, az Imperál szálló portása, továbbá Schwarz Lola, a Schwarz-féle hirdetői cég alkalmazottja és több bankhivatalnok felismertek.

— A kőszéntarifák emelése és a gáz drágulása. Az alsó- és felső sziléziai magyar kőszéntarifák helyébe f. hó október elsejével új felemelt széndíjszabások fognak lépni. Az alsósziléziai (osztrák) állomásokról, mint Dombnau, Karzin sab. állomásokról származó antracitszén fuvarja 100 kgrként messzebb fekvő viszonylatokban 156 fillérrel fog megdrágulni, az új tarifában a felsősziléziai (porosz) kőszén fuvardija 180 fillérrel drágul meg. A fővárosi gázgyáraknak eddigi kedvezményes fuvardiját is felemelték és így a főváros a felemelés arányában emelni fogja a gáz árát — annál inkább arra lesznek kénytelenek a vidéki gázgyárak is.

LEGUJABB.

Amerika elutasító válasza Bécsbe érkezett.

Bécsből jelentik: A bécsi svéd követ ma kormány megbízásából a császári és királyi külügyminiszternek tudomására hozta az amerikai Egyesült-Államok kormányának a folyó hó 14-i osztrák jegyzékre adott válaszát, melyet a washingtoni svéd követ a svéd külügyi miniszterhez továbbított. A válasz szövege a következő: Van szerencsém szeptember 16-i átiratának vételét elismerni, mely az osztrák-magyar kormányának valamennyi hadviselő állam kormányához intézett arra irányuló javaslatát tartalmazó jegyzéket közöl velem, hogy e kormányok a béke alapelvei felett folytatandó bizalmas és nem kötelező megbeszélésekre megbízottakat küldjenek ki. Emellett javasolja a jegyzék a delegáltaknak arra irányuló megbízását, hogy kormányaiknak ez alapelvekre való felfogását egymásnak tudomására hozzák, hasonló közléseket hallgassanak meg, valamint nyílt és őszinte felvilágosítást kérjenek és adjanak, mindazon pontokról, melyekben precizizásra van szükség. Erre válaszolva tisztelettel értesitem, hogy a közlésnek tartalmát az elnök elé terjesztettem, aki megbízott azzal, hogy önnek tudtára adjam, hogy az

Egyesült-Államok kormánya az osztrák-magyar kormány kezdeményezésére csak egy választ véli adhatni.

Az Egyesült Államok kormánya ismétellen a legteljesebb nyíltsággal állapította meg azokat a feltételeket, melyek mellett az Egyesült Államok a békekötést megfontolts tárgyává tennék. Az Egyesült Államok kormánya nem tud és nem akar semmiféle értekezlettel javaslatot foglalkozni olyan ügyben, melyre nézve álláspontját és szándékát annyira tisztán kifejtette. Tansing.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelentése: A tegnapi csataterén a Havricourt erdő és a Somme között az angolok heves részvételű támadásokra szorítottak, melyeket mindennemű visszavertünk.

Páris. A tegnapi est lapok valamennyien elárastották magasztalásukkal Clemenceaut tegnapi beszédjéért, melyet döntő jelentőségűnek, megkapónak és nagyszerűnek mondanak.

LEGUJABB HIREK.

Háromszáznyolcvankét halott egy robbanásnál. A Möllersdorfi löszgyár fegyvertöltényi osztályán — mint bécsi jelentés alapján megirtuk — eddig fel nem derített ok következtében tűz ütött ki, amely a löpor égése folytán hamar terjedt tovább és a helyiségben dolgozó munkások közt pánikot okozott, amely sajnos sok áldozatot követelt. Mint tudósítónk jelenti, ennek a borzalmas katasztrófának 382 halottja van. Abban az épületen, melyben a robbanás történt, a puszkapor meggyulladásának pillanatában 417 munkásnő volt jelen. A fellobbanó pokoli láng egy pillanat alatt zétfutott az egész helyiségen és részint megölte, részint megsebesítette a munkásnőket. Még azoknak a felgyógyulására is, akik csak megsebesültek, kevés a remény.

A katasztrófának borzalmas hatását fokozta még az is, hogy a nagy robbanás után számos utórobbanás történt. A katasztrófával kapcsolatban az a hír járja, hogy a robbanás alkalmával az ajtók zárva voltak abból az okból, nehogy a munkások korábban távozzanak, mielőtt a déli szélnek megkezdődne. Ez lenne az oka annak, hogy menekülni senki sem tudott, mint ezt az *Arbeiter Zeitung* esti lapja írja. Ezzel szemben a rendőrség kijelentette, egy a szabadba nyíló ajtókat éppen ott támadta meg a láng, ahol az ajtók nyitva voltak. Azokat pedig, amelyek zárva voltak, legnagyobb részt nem is érintette a tűz. Ennek legnagyobb bizonyítéka az, hogy azok az ajtók, ahol a munkásnők menekülni voltak kénytelenek, nem is voltak bezárva.

ÚJ KÖNYVEK.

Barbusse: Pokol (L'ENFER) című regénye. A „Kultura” modern artistikus és magasan litterális programjához képest kihozza Barbusse L'Enfer c. regényét „Pokol cím alatt. A nagy francia írónak már első regénye után egészen speciális és szenvedélyes nagy közönsége alakult ki és ennek a közönségnek a természetes érdeklődését és vágyát kívánja kielégíteni a „Kultura” midőn folytatólagosan hoz-

za az író egy még hatalmasabb regényét. Hogy milyen súlyt helyezünk a „Tűz” fordítása névójának művészi magaslaton való rentartására és a francia eredeti nyelv- és stílusbeli szépségeinek hű visszatükrözésére, dokumentálja a fordító neve. A „Pokol”-t a magyar irodalom legelső és legranciább szellemű emberei fordították: Karinthy Frigyes és Kosztolányi Dezső. A „Pokol” valóságos encyklopaediája, gyűjtőhelye a legmélyebb emberi problémáknak és bölcséleti fogalmaknak. A könyv izzik és forr a legnaturalisztikusabb és emellett a legművészibb erotikától. Vad szerelmek tobzódása, a testiség orgiája változik benne a Halál és a Szülés, a Betegség és a Gyönyör hatalmas képzetével. Elemi erejű jelenetek kaleidoszkopja. Ez a könyv világító fény a Ma sötétségében és új Bibliája az új Emberiségnek. A mű bolti ára 14 korona, kapható minden könyvkereskedésben.

KÖZGAZDASÁG.

Bécsi tőzsde. Bécsből jelentik: Lokális tehermentesítő vásárlások mellett a kuliss értékek árfolyama 3-6 koronával csökkent a nélkül, hogy az iránzat rosszabbodása következett volna be. Hasonló élénkség volt az államvasuti papírok forgalmában. A korlátértékek közül kereslet mutatkozott a sörgyári, petroleum és gépgyári részvények iránt.

Budapesti tőzsde. Budapestről jelentik: Ma kedvezőbb hangulat volt a tőzsdén, mert a spekulációnak ma kellett rendezni angazsanjait és tekintettel, hogy most hausse-pozíciók vannak tulsúlyban, a fedezések folyamán az árnívó megjavult. Így a Magyar Hitel, amelyben a legnagyobb forgalom volt, mindjárt a megnyitáskor javult és az üzletidő első felében 6-8 korona árfolyást ért el. A többi értékek is megjavították árfolyamukat. Az árváltozások a következők: Magyar hitel 1366-57, Osztrák hitel 890-886.50, Fabank 953-947.50, Hazai bank 633-38, Magyar bank 958-61, Kereskedelmi bank 6090, Konkordia 870-80, Viktoria —, Salgótarjáni 1270-80, Ganz-Da-

nublsz 4330-80, Rimamurányi 1167-77, Adria 1770-60, Atlantika 1360-70, Államvasut 1045-53, Klotild 630-35, Nasici 3290.

Lakásrekvirálás

a háziur tudta nélkül

(A Lakáshivatal furcsa határozatai.)

Amikor a román invázió idején tömegesen érkeztek az erdélyi menekültek, Löbl Gyula egy erdélyi menekültnek házában három szobás udvari lakást adott bérbé. Az erdélyi menekült be is költözött a lakásba, amelyre egy aradi ur is reflektált. Löbl azt mondta a lakást igénylő aradi urnak, hogy az erdélyi menekült előbbre való, de ha a hontalan idővel visszatér hazájába, készséggel átadja neki a lakást.

Az erdélyi menekült a múlt hónapig Aradon lakott. Augusztus végén visszatért Erdélybe, de butorait a lakásban hagyta. Erről a körülményről tudomást szerzett egy aradi urinő. Felment a Lakáshivatalba, ahol előadta, hogy tudomása szerint Löbl házában egy három szobás lakás, amelyből az erdélyi menekült szeptember 1-én elviszi a butorokat, meg fog üresedni. Elmondotta még, hogy az erdélyi menekült Aradon tartózkodik és célszerű volna, ha felhivatná és kihallgatná annak igazolására, hogy a lakás október 1-én üres lesz. Arra kérte tehát a Lakáshivatalt, hogy a lakást az ő részére rekvirálja.

Megjegyzendő, hogy Löbl Gyula nem tudott arról, hogy a lakás meg fog üresedni, mert az erdélyi menekült erről nem értesítette.

A Lakáshivatal felhívatta az erdélyi menekültet, aki megerősítette az urinő bemondását. A Lakáshivatal tehát az urinő részére rekvirálta a lakást és erről végzésileg értesítette Löbl Gyulát, akit meglepett a határozat, mert semmit sem tudott lakójának elköltözéséről.

Löbl a határozat ellen előterjesztést tett a járásbírósnál működő lakbérleti bizottságnál és arra kérte, hogy semmisítse meg a Lakáshivatal határozatát, amelyet az ő megkérdőzése nélkül hozott.

A Lakáshivatal ellen elhangzott fémerdek panasz jellemzéséül elmondjuk Szabolcsi Dezső esetét is. Szabolcsi az üzlethelyisége mellett lakást birt, amelyért évi 2500 korona-bért fizet az üzlettel együtt. A Lakáshivatal ezt a két szobából és konyhából álló lakást az illető ház felügyelőnöje részére elrekvirálta Szabolcsitól és havi 12 korona bért állapított meg.

Ilyen intézkedéseket tesz a Lakáshivatal s így nem lehet csodálkozni azon, ha a lakbérleti bizottság sorra megsemmisíti a Lakáshivatal határozatait.

A szerkesztésért felel

STAUBER JOZSEF.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal) —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás) — — — —	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály — — — —	151
Nyomda — — — — — — — —	151

Arverési hirdetés.

Bérlét megszüntette miatt a Holuburi tanyán (Seprés és Simonyifalva között fekszik) 12 igás ló, elevátor, kéveköti aratógép s több apróbb gazdasági eszközök f. hó 22-én, vasárnap reggel 9 órakor kezdődő önkéntes árverésen, szabad kézből eladatni fognak.

Kralovánszky Kálmán,
vott bérlő.

Értesítés.

A boldori gazdaságban 1918. szeptember hó 28-án délután 1 órakor

ÖNKÉNTES ÁRVERÉS

utján különféle mezőgazdasági felszerelési tárgyak é. p. ekék, boronák, vető, arató- és egyéb gazdasági gépek, szekerek stb. azonnali átvétel és készpénz fizetés ellenében eladatnak.

A t. vevők a Lugosról délben 12 óra 20 perckor induló vonattal utazhatnak Boldorra, ahonnan az árverés után gazdasági fogatokkal Lugosra fognak visszaszállíthatni. 6781

Eladó

Miklakán, a villamos megálló mellett egy négyszobás lakásból, a szükséges mellékhelyiségekkel, 8000 □-3l nagy gyümölcsös és virágos kerthől álló ház. Érdeklődők forduljanak 6748

Pauzár Sándor

Vitágüzletébe, Woltzer János-utca.

19517-1918. kh.

HIRDETMEY.

A m. kir. Ministeriumnak az egyes vegyészeti nyersanyagoknak és termékeknek a vámkúlföldről való behozatala tárgyában kelt 3410-1918. M. E. 88. rendeletét a következőkben tesszem közhirrre:

Vámkúlföldről a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet életbelépése után behozott alább megnevezett árúk a belföldön kizárólag csak a Magyar Vegyészeti Kihágáskereskedelmi Részvénytársaság (Budapest, V. Mária Valéria-ut 13.) által hozhatók forgalomba. Ezek az árúk a következők:

Borax és borvegyületek: Kénkövöld, kén-falepároló ipari termékek, az ecetsav és a faszén kivételével: lorkő és borkősav; moslékszén, vasgálic, rézgálic, toluol, fenol, naftalin, xylo: gyógyszerek és droguák a m. kir. ministeriumnak a gyógyszerek és gyógy-szerkészítmények forgalmának szabályozásáról kiadott 21600-1918. M. E. számú rendeletében felsorolt „Nyilvántartott gyógyszerek” kivételével: Ipkopodium azok a vegyészeti termékek, amelyek az osztrák-magyar monarchia két állama szerződéses vám-tarifájának 622 tétele alá esnek. ásványi foszfátok, kénsavas ammoniák, japán kámfor.

Aki a jelen rendelet valamelyik rendelkezését megszegi az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Arad, 1918. évi augusztus hó 21-én.
Bittner, főkapitány h.

1800-1918.

Hirdemény.

Csermő községnél egy okleveles, nőtlen egyén azonnal alkalmazást nyer. Fizetése évi 2000 korona mosás és ágyneműn kívül — teljes ellátás és mellékjövedelem. — Ugyanott 2 óra adóügyekben jártas egyén 400 korona havi fizetéssel, azonnal alkalmaztatik.

Jegyző.

Szilvapálinka

valamint más italéleket jutányos áron közveut azonnali szállításra

Schwartz Pál
Ital-áru-ügynökség

Arad, Szent István-utca 1. sz. 6272 Telefon 11-28.

Jegy nélkül kapható

szabadalmazott, kitünő minőségű zsinegből készült 9037

torna és tennis cipő

Schäfer Miksa,
Budapest, I., Döbrentei-tér 4.

278-1918. f. ahsz.

HIRDETMEY.

A must és bortermelés bejelentése.

A bortermelési adóról szóló 1918. évi I. törvénycikk rendelkezései értelmében a bormust és a bor bortermelői adó alá esik.

Aki Aradon bormustot vagy bortermel: köteles a városi fogyasztási adóhivatalban a hivatalos órák alatt bejelenteni:

1. a szüretelés ideje alatt minden héten termelt és beraktározott mustot és bort az illető hét vasárnapjáig, az elszállított vagy másnak átadott mustot és bort — ideértve a szüretelés helyéről valamely szomszédos községbe azonnal tengelyen elszállítani kívánt bormustot is — legalább 24 órával az elszállítás előtt.

2. a szüret után beraktározott, valamint elszállított vagy másnak átadott mustot vagy bort legkésőbb 24 órával a beraktározás, elszállítás vagy átadás után.

3. azokat a későbbi birtok és tulajdon változásokat (feladás, átengedés, feldolgozás, fogyasztás vagy egyéb fölhasználás) melyek az adó megállapítására vagy kivetésére befolyással vannak a változás bekövetkezése után ugyancsak 24 óra alatt.

4. aki az adóköteles bormustot vagy bort az adófizetés kötelezettsége alól akár bejelentésének elmulasztása, akár szemle megtartása előtt való elszállítás, másnak átadás, a készlet eltitkolása stb. vagy bármely más módon szándékosan elvonja: kihágást követ el és a megrövidített vagy amegrövidítés veszélyének kitett adó négyezer összegétől annak nyolcszoros összegéig esetleg 1000 koronától 10.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, amely behajtatlanság esetén megfelelő szabadság vesztés büntetésre változtatható át.

Arad, 1918. szeptember 13-án.

Zikó János,
f. a. felügyelő.

Ácsfalvai erdőkezelőség

makkoltatásra

Kiadja

1100 holdas erdejét.

Ajánlatokat kérünk Ácsfalvai erdőkezelősége, Aradmogyó. 6783

Meghívó.

Az apateleki gyümölcsértékesítő és szeszfőző szövetkezet

mint az országos „Fructus” központnak tagja, Apateleken 1918. évi szeptember 29-én, délután 3 órakor tartja.

I. évi rendes közgyűlését,

mely gyűlésre a szövetkezet tagjait ezennel meghívjuk.

TÁRGYSOROZAT:

1. Evi jelentés.
2. Nyereség- és veszteség-számla tárgyalása.
3. Tisztviselők díjazása.
4. Nyeremény felosztása iránti intézkedés.
5. Telek vétel, építkezés és a további üzembe tartás.
6. Részvény jegyzések mérvének szabályozása.
7. Tisztviselők és kezelő személyzet újja szervezése.

Vagyon. Mérleg-számla. Teher.

Pénztári készlet ...	5263 23	Üzletrészekért	49250
Adószoknál ...	121178 37	Nyereség ...	77191 80
	126441 80		126441 80

Nyereség. Veszteség- és nyereség-számla. Veszteség.

Nyersanyagokért ...	18895 24	Pálinkáért ...	178860 48
Költségekre ...	12434	Kifőtt törkölyért ...	4991 25
Felszerelésre ...	3850 80	Kamatokért ...	376 07
Adó és biztosításért	71855 72		
Nyereségért ...	77191 80		
	184227 80		184227 80

Apateleki, 1918. év június 30.

Szathmáry Mihály s. k. ig. elnök.

Ballai Samu s. k. pénztáros. Sirka Sámuel s. k. könyvelő.
Magyary Mihály s. k. igazgató. Löwy Márkus s. k. ü. v. igazgató.

Jelen mérleg nyereség-veszteség számlát megvizsgáltuk, az üzleti könyvekkel megegyezőknek és a kereskedelmi törvény követelményeinek, valamint az alapszabályoknak megfelelőnek találtuk.

Apateleki, 1918. év június 30.

6782

Barkó Mátyás s. k. fel. biz. elnök.

Popa Sándor s. k. fel. biz. tag. Gömöri Mátyás s. k. fel. biz. tag.

HARISNYA KLINIKA

Arad, Ferdinánd-u. 8. sz.

Rongyos harisnya nincs többé!

Rossz és levágatlan fejjel másfél pár női harisnyából készítettünk egy pár kifogástalan, jó harisnyát. Két pár rossz férfi harisnyából egy pár jó harisnyát. Vidéki megrendelések posta útján legpontosabban eszközöltetnek. Kérjük a címre ügyelni. 4971

Hamvas tiszta arcbort

csak

„Anny”

crémekkel lehet elérni. Zsíros éjjeli, száraz nappali használatra. Egy tégly 4.—, 6.— és 8.— K.

Baremfi betegségek ellen

biztos hatású szor a

„Tikin”

Egy üveg ára 2.50 és 4.50 K.

Rüh és viszketegség

ellen egyedül csak

Albin

fehér kenőcs használ.

2.—, 4.— és 7.— korona.

Lábizzadás

ellen csak

Lábin

folyadék és hintőport használ.

Ara 3.— és 5.— korona.

Fonti szerek egyedül kaphatók:

13

WAJDITS GYÖRGY

József Szilve gyógyszer-tárában Arad, József főherceg-ut 11. szám. Karolina utcai megállónál. — Kózkórház, Otve-nesi uradalem, M. A. V és A. Os. E. V., Kir. fogház stb. szállítója.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjtól szabadon számítottuk.

Minden szó hirdetés ára 50 fillér. Vastagabb betűkkel 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 6 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 8 korona.

A kiadóhivatalt fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket, amelyek tartalmukban fogva eredeti alakjukban nem használható, megváltoztassa.

Alkalmazást nyer.

JÓ FIZETÉSSEL, esetleg teljes ellátással is vidéki városban egy női fodrászsegéd vagy fodrásznő, ki jól öntözi, felvétel. Cim a kiadóban. 6804

DIJNOKI teendők végzésére alkalmas egyen felvétetik az aradi m. kir. dohánybaváló hivatalnál 3.50 napidíjjal. 6787

JÓRAVALÓ szakácsné felvétetik József főherceg-ut 7. alatt. Jelentkezni lehet a házmesternél. 6730

SZERVEZŐKÉPESSEGGEL bíró hivatalnokot keres helybeli nagy vállalat. Ajánlatok „Sokoldalú” jellegre a kiadóba kéretnek. 7200

BÉRESGAZDÁT keresek azonnali bekapcsolással. Cim: Szlovák Gyula Temesfűves. 6736

EGY GYERMEK MELLE német kisasszony felvétetik. Érdeklődni Holczor Batthyány-utca 6. alatt lehet. 6739

BESSERES deutsches Dienstmädchen wird aufgenommen. Révay-u. 5. 6788

KERESMEK egy jól begyakorolt magyar és német gyors- és gépiróaszt. Cim a kiadóban. 6754

KIFUTÓ FIÚ, jó fizetés mellett, nyomedéknban alkalmazandó nyar.

Vétel és eladás.

ELADÓ egy íróasztal, Wertheim kassza. Mihály-utca 86b. 5902

KÜLÖNFÉLE borsajtók eladók Vulcu Miksa gépgyárban Arad. 6805

FRISS LIBAMAJ és tepertő kapható, valamint libahús is. Fülöp útterem, Deák Ferenc-utca. 6803

MAGANJÁRÓ GÖZLOKOMOBIL 6 lóerős, kitűnő karban, ómos szántókével és eséplővel azonnal eladó. Cim a kiadóban. 6791

CNILLAROKAT ÉS FÜGGÖNYÖKET kétablakos ebédlő és uriszobába megfelelőket és egy alkov függönnyt csakis finom dolgokat keresek megvételre. Postafiók 101. 6789

KISEBB SZŐLŐPRES eladó. Dobó-u. 6. földszint 1. 6272

STINGL-FÉLE „Mignon” mahagoni zongora teljesen új, eladó. Cim a kiadóban. 6792

ÚJ MODERN SZŐLŐPRES kisebbszerrű eladó. Domány-iroda, Szabadságtér 16. 6790

NAGY gardrobszekrény és egy ebédlő diván tükrrel és 2 fotellel eladó. Megtekinthető 5-7-ig Eötvös-utca 18. 6549

JÓKARBAN LEVŐ chaise-louque eladó. Zrínyi-utca 2. 3. kapu III. e. 29. ajtó, d. e. 8-10-ig. 6795

HAJTÓ KOCSI használt, egyforma ülésekkel eladó. József főherceg-ut 19. házmesternél. 6796

KAPONZA 20-30 mázsa azonnali szállításra termelői maximális áron eladó. Uradalom, Honcstó. 6797

KÖRÉK AJÁNLATOT a következő cikkekéről: Szarui pálinka 40%-os feljebb, Ceresin fehér és sárga, Berzenforgács kész Domingo. Kőmény. Csemege-méz. Eladó: 500 kiló Borkó nyers. 6798

KABÁTNAK való kitűnő minőségű sötétzöld posztó hat méter 140 széles eladó. Szent Péter-tér 11. 6799

ÚJ BUTORÜZLET Arad, Deák Ferenc-utca 40a. mindennemű butor kapható jutányos áron Különösen ajánl amerikai íróasztalokat, egy szalon-garnitúrát, egy nagy garderober szekrényt Wiegand cég. 6073

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik Bővebbet a kiadóban. 2100

ÓCSKA AJTÓ ÉS ABLAK ELADÓ. Tritthaler Ferenc építészeti irodája Arad, Salacz-utca 4. sz. I. em. Telefon 9-63. 6775

Ingyen.

ELADÓ nagy telek egyben, esetleg parcellázva. Illés-utca 53. Bővebbet Lovas Károly. Mihály-utca 56b. 6902

ELADÓ SZŐLLŐ 5% kat hold az ideai természettel együtt Arad-Gáj Csorda-u. 1. alatt. Ertekezhetni Orczy-utca 22. alatt. 6802

KÉT BMELETES modern adómentes és egy magánháza elfoglalható 3-4 szobás lakásokkal, ugyszintén egy mahagoni zongora eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5542

Különféle.

ELVESZETT folyó 17-én a pácson a gyümölcsárusok között egy nagy fekete erszény, melyben 1000 koronán felüli készpénz, egy fénykép és Szabó Jánosné nevére szóló iparigazolvány volt. Kéretik a becsületes megtaláló az erszényt a kiadóba átadni, a pénzt megtarthatja. 6786

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny részére felvétetek a Messenger-boy irodában, Klein I. hirdetési és hírlapirodájában, Zrínyi-utca és a Kossuth-utcai papírüzletben.

6785-1918. úgyszám.

ÁRVERESI HIRDETMÉNY.

Dr. Kertész Miksa aradi ügyvéd által képviselt Singer Sándor nagyszentmiklósi lakos megkeresésére Ludwig József szegedi lakos késedelmes vevő kárára, költségére és veszélyére 335 hektoliter úrtartalmu hordó Aradon, Boros Béni-tér 14 és 15. számok alatt 1918. évi szeptember hó 24-ik napján délután 3 órakor közbenjöttöm mellett megtartandó nyilvános árverésen készpénzfizetés ellenében eladatni fog. A vételi illetéket vevő fizeti. Bónatpénzül kétezer korona teendő le. Arad, 1918. szeptember 19-én.

Dr. Pálmai Lajos, kir. közjegyző. 6800

Kötött és Kötőszövtárugyár Részvénytársaság

Meghívás.

A „Kötött és Kötőszövtárugyár Részvénytársaság”

1918. évi szeptember hó 29. napján délelőtt 10¹/₂ órakor Aradon, az Aradmegyei Takarékpénztár üléstermében (Andrássy-tér 3. sz., I. emelet) tartja meg

alakuló közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket ezennel meghívjuk oly figyelmeztetéssel, hogy csak azok a részvényesek gyakorolhatják szavazati jogukat, kik részvényutalványaik (ideiglenes elismervényeiket) 1918. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 28. NAPJÁIG AZ ARADMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR, aradi bej. cég aradi főpénztáránál letétbe helyezték.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlési elnök választása az alakuló közgyűlés vezetésére, jegyzőkönyvvezető kirendelése és t. részvényes választása a jegyzőkönyv hitelesítésére.
2. Az alapítók jelentése az alaptőke jegyzéséről, az alaptőke 40%-ának befizetéséről, ennek elhelyezéséről, illetve az alaptőkének kellő aláírás és befizetés által történt biztosításáról.
3. Az alapszabályok megállapítása és ezek keretében a társaság cégnevezése és székhelye feletti határozathozatal.
4. A részvénytársaság megalakulása és a cégjegyzékbe való bejegyeztetése feletti való határozathozatal.
5. Az alapítók bejelentése az igazgatóság tagjainak, az első három év tartamára való kijelölése tárgyában.
6. Az igazgatóság felhatalmazása alapszabálymódosításokra, vagy pótlásokra a cégbíróság által netán kívánt változtatások esetében.
7. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása egy év tartamára.
8. Az igazgatóság felhatalmazása a részvényekre történendő további befizetési részletek és befizetési idejűknek megállapítása iránt.
9. Határozathozatal az alapítóknak adandó felmentés tárgyában.

Arad, 1918. évi szeptember hó 20-án.

Az alapító